

Dvojmesačník, júl – august 2016

Trenčín región

III/I
číslo 2
ročník 1

Prázdniny v sedle

**Vrchárska koruna
Trenčianska
ponúka
dvadsať zastávok.
Aj po vlastných.**

strana 8–9

Európa aj u nás

Slovenská premiéra

strana 6 – 7

Reportáž z konca kraja

Originál bez hradu

strana 10 – 12

Predstavujeme

Okres Ilava aj na tanieri

strana 13 – 15

ISSN 2453-7942

9 772453 794003

0 6 >

Pozdrav od krstného otca

Cestovný ruch sa zaradil medzi najkrajšie podnikateľské aktivity a vďaka obsahu, rozmanitosti a požiadavke jeho rozvoja zároveň aj najzložitejšie. A to najmä tým, že jeho organizátori musia ponukou bohatej prírody, histórie a šikovnosťou ľudí v blízkom i vzdialenejšom okolí zaujať široké vrstvy nášho obyvateľstva.

Ako máme možnosť týždenne či mesačne sledovať, o rôznorodosť kultúrno-spoločenských i športových podujatí, prehliadok až po zaujímavé a neraz náročné turistické výstupy nie je núdza. Ich kvantita a kvalita zaplavuje Slovenskú republiku, zahraničie a samozrejme aj Trenčiansky kraj. Staré dobré overené podujatia mnohí spoločenci už navštívili, ale nedostali sa k infor-

máciám o zaujímavých a možno aj nevedných tipoch na výlety. Dvojmesačník Trenčín región, myslím, ponúka priestor na takéto riešenie.

Pri svojej dlhoročnej práci nemôžem obísť cestovný ruch. Či už u nás v Lehotě pod Vláčnikom, na Hornej Nitre alebo v celom kraji - s obohateným poznaním rôznych podujatí, ktoré sa uskutočňujú okolo nás a naši občania si majú z čoho vyberať. Trebárs navštíviť rôznorodé historické pamiatky v regiónoch kraja. V prvom čísle dvojmesačníka Trenčín región a v jeho obsahu má každý čitateľ možnosť rozšíriť obzor poznania. Dozvedieť sa, čo všetko sa deje v našom kraji a z čoho sa môžeme tešiť celý život.

S prejavom spokojnosti môžem konštatovať, že

som súčasťou Trenčín regiónu. V úlohe „krstného otca“ pri zrode tohto magazínu som sa ocitol vedľa grófyk Báhoryčky. V rukách som držal zem z Čachtického podzemia, o ktorom mnohí z nás doteraz netušili. Dúfam, že už počas tejto turistickej sezóny si dvojmesačník ľudia obľú-

bia. Držím dvojmesačníku Trenčín región a jeho ďalšej kvalitatívnej ponuke palce.

Ján Cipov,

predseda Komisie regionálneho rozvoja a cestovného ruchu pri zastupiteľstve TSK

Motoristi a cestujúci sledujú správu kraja najmä s ohľadom na cesty. Pod kraj spadajú cesty druhej a tretej triedy. Upravuje, rekonštruje a, samozrejme, zabezpečuje ich zimnú údržbu. Z rozpočtu tiež podporuje prímestskú autobusovú dopravu, čím znižuje reálnu cenu cestovného pre cestujúcich.

Trenčiansky kraj zriaďuje aj tri nemocnice na území kraja – v Bojniciach, Považskej Bystrici a na Myjave. Pôsobí aj na úseku zdravotnej starostlivosti a humannej medicíny, čo znamená, že vydáva napríklad povolenia a zabezpečuje sieť ambulantných lekárov či zubárov. Krajská samospráva zriaďuje aj domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia...

Pôsobenie kraja má však aj kultúrny charakter. Kým mestá a obce sa starajú o materské a základné školy, kraj má na starosti stredné školstvo. Je to práve župa, ktorá rozhoduje o počte tried na jednotlivých školách, ale aj o školách samotných a ich vzdelávacom programe – napríklad aj otázke podpory duálneho školstva. Kraj spravuje rôzne knižnice, múzeá, galérie, kultúrne pamiatky. Jednou z najvýznamnejších je Trenčiansky hrad. (žol)

ANKETA: Čo vieme o úlohách župy?

Pýtali sme sa v uliciach Partizánskeho

Gabriela (31)

Viem, že samosprávny kraj existuje, ale nikdy som odtiaľ nič nepotrebovala. Župa je pre mňa niečo ako vláda.

Viem si predstaviť jej prácu, ale pre bežné veci tam človek asi nepotrebuje ísť. Starajú sa skôr o inštitúcie v kraji.

Dávid (18)

Podobne ako Ameriku tvorí päťdesiat štátov, tak u nás je krajina rozdelená na osem krajov.

Určitý typ samosprávy menšieho územia. O niektoré veci sa tak nemusí starať štát, ale rovná župa, ktorá je k tomu bližšie.

Nina (18)

Som v Rade mládeže, takže mám o tom informácie. Kraj je napríklad zriaďovateľom stredných škôl. Ide o prerozdelenie kompetencií zo štátu na samosprávu, ktorá potom rozdeľuje peniaze.

Rudolf (65)

Trenčiansky samosprávny kraj považujem za celok, pod ktorý patrí aj Par-

tizánske. Nevieť presne definovať, čo všetko spravuje. Viem, že krajina je rozdelená na osem takýchto územných celkov.

Mária (59)

Tak my máme v meste primátora a jeho riadia z kraja. Kraj je viac ako mesto. Alebo lepšie povedané, mestá so župou spolupracujú. Tak si to osobne predstavujem. Na kraj asi nepôjdu záležitosti vybavovať obyčajní ľudia, skôr je to inštitúcia pre mestá a podriadené inštitúcie. (žol)

V dobrej kondícii aj v novej knihe

Uplynulo 120 rokov, čo po koľajach Hornej Nitry prešiel prvý vlak. Vtedy ho pravidelne ťahala parná lokomotíva. Dnes po tejto trati prechádzajú rýchliky a moderné motorové vlaky. Okrúhle jubileum prinieslo bonus, hviezdou sa 14. mája totiž opäť stala parná lokomotíva.

V dobrej kondícii v tento deň odviezla viac ako päťsto cestujúcich na trase Prievidza – Veľké Bielice a späť. K parnému vlaku premávali aj mimoriadne prípoje motorovými vlakmi do Prievidze z Handlovej a Nitrianskeho Pravna. Zvlášť prípoj na trati Prievidza – Nitrianske Pravno bol výnimočný, keďže vlaky na tejto trase bežne nepremávajú.

„Železničné trate a všetky dráhy v krajine sú životodarné tepny. V nich prúdi život celej krajiny, ale aj konkrétneho kraja,“ vysvetľuje Branislav Geschwandtner z Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi. Podľa neho mali v minulosti parné lokomotívy existenčné poslanie, dnes sú viac exotikou, no ľudí stále fascinujú. Keď sa naskytne príležitosť vidieť ich v akcii znova, zanecháva to v nás aj nedefino-

foto: TSK

vateľné dojmy. Zážitok.

Najmenší cestujúci mali aj jednu dôležitú úlohu. Na železničnej stanici vo Veľkých Bieliciach uviedli do života novú knihu o výstavbe železnice s názvom 120 rokov železníc na hornej Nitre, trať Veľké Bielice – Prievidza – Nitrianske Pravno. Za účasti autorov Petra Borisa, Jozefa Bosáčka a Jozefa Petrinca ju deti pospali vlakovým pexesom. (pau)

274 360

to je oficiálny počet návštevníkov, ktorí navštívili Trenčiansky kraj v roku 2015. Priamo na Trenčiansky hrad ich zavítalo 110 341, z toho 11 141 zahraničných.

Zdroj: TSK, 2016

Na letnú sezónu sme dobre pripravení

tvrdí Eva Frývaldská, výkonná riaditeľka KOČR Trenčín región

Letnú turistickú sezónu chceme využiť na propagáciu zaujímavých miest v regióne a podnietiť ľudí, aby voľný čas a dovolenku trávil v našom kraji.

KOČR Trenčín región organizuje a podporuje podujatia s ponukou oddychu, športového vyžitia, zábavy či príjemne stráveného času s rodinou. Na tohtoročnú turistickú sezónu sme sa dôsledne pripravili a zamerali najmä na rodiny s deťmi.

Prvým projektom je spoznávanie kraja formou geocachingu. Rodiny s deťmi pozývame na všetkých 11 hradov, zámkov a zrúcanín v Trenčianskom kraji. Všade nájdú mladí aj starší bádatelia pomocou GPS súradníc skrytý poklad. Je ním úryvok z citátu nášho slávneho rodáka Ľudovíta Štúra. Veľmi rád cestoval po Trenčianskom kraji a dokonca napísal cestopis „Cesta

po Považí“, v ktorom opísal výhľad z Matúšovej veže Trenčianskeho hradu ako jeden z najkrajších, aké videl. Bádatelia, ktorí navštívia všetkých 11 hradov, poskladajú citát a pošlú ho na adresu KOČR Trenčín región, môžu vyhrať zaujímavé ceny. Projekt má názov ŠTURIZMUS, keďže v sebe spája „turizmus“ a odkaz Ľudovíta Štúra.

Turistiku a spoznávanie kraja ponúka nápaditý projekt „Po stopách čertov“, ktorý vzišiel z dielne troch študentiek SOŠ Jilemnického v Trenčíne. „Čertovský projekt“, ako ho pracovne nazývame, spája miesta v Trenčianskom kraji, ktoré v názve obsahujú slovo „čert“. Je to napríklad Čertova skala v Dohňanoch, Trenčianskych Tepliciach či Hornom Srní alebo Ski Čertov Javorníky. Podrobnosti o projekte, ako aj mapku jednotlivých

lokalít, nájdú dobrodruhovia na našej webstránke alebo na facebookovej fanpage.

Príjemné a na Slovensku možno netradičné bude podujatie „Soirée s piknikom a operetou na Trenčianskom hrade“, ktoré pripravujeme v mesiaci august. Rodinám s deťmi ponúkame

možnosť príjemne stráviť čas na pikniku a pri kvalitnej hudbe priamo na nádvorí jednej z najväčších dominant kraja – Trenčianskeho hradu.

Pri našich aktivitách nezabúdame ani na mládež a staršiu generáciu. Pre amatérskych i profesionálnych fotografov sme pripravili fotosúťaž s názvom „Trenčiansky kraj cez objektív“. Je určená nadšencom fotografie, aby zachytávali krásy nášho kraja. Tí najlepší môžu získať hodnotné ceny. Víťazov vyberie odborná porota. Zozbierané fotky budú použité na našej webstránke, v prezentačných publikáciách, článkoch či v propagačných materiáloch. Vďaka našej spolupráci so Slovenskou agentúrou pre cestovný ruch či Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR sa dostanú za hranice regiónu aj do zahraničia. Eva Frývaldská

Tretí najkrajší strom Európy je v Bošáci

Pri slovnom spojení bošacká hruška mnohým napadne domáca pálenka. Bošacká hruška je však aj jeden z najkrajších stromov Európy.

V konkurencii pätnástich stromov zo všetkých kútov starého kontinentu získal náš slovenský tretie miesto. Podľa príbehu, ktorý predstavil strom v ankete, je táto ružová hruška typickou miestnou odrodou. Rastie len v tomto regióne, pričom nezistili, že by sa vyskytovala aj niekde inde. V Bošáci ju mali zasadiť prví osadníci tohto

kraja. Má približne 200 rokov, a ak si ju chcete pozrieť zblízka, zájdite do bošackej miestnej časti Zabudíšová. Domáci sa ňou určite radi pochvália a ukážu vám cestu. Tí, ktorí by sa radšej spoliehali na techniku, môžu do GPS vložiť tieto údaje: 48°52'05.5"N,

17°50'22.7"E.

Súťaž o najkrajší strom roka v Európe je pomerne mladá anketa. Ľudia v nej hlasujú posledných päť rokov a predchádzajú jej národné kolá. Vyhlásovateľ ankety, Nadácia Partnerstvo, hľadá stromy s príbehom. Také, ktoré dokážu spájať ľudí, sú na ne hrdí a sú ich súčasťou. Nezáleží pritom na ich veku, veľkosti a dokonca ani na kráse. V minulom roku bola slovenským zástupcom v ankete moruša biela zo Senice. Umiestnila sa na ôsmom mieste. (baš)

Objavili ste poklady nášho regiónu?

Výstava Region Tour Expo už päť rokov ponúka to najlepšie z turizmu v okolitých regiónoch.

Naposledy sa v EXPO Centre Trenčín v dňoch 13. – 14. mája návštevníkom predstavila aj Krajská organizácia cestovného ruchu Trenčín región. Má za sebou síce len rok existencie, no expozíciu a turistickou ponukou zaujala. Pri stánku sa zastavilo množstvo miestnych, ale aj zahraničných záujemcov o krásy nášho kraja. Názov expozície „Objavte skryté poklady regiónu Trenčín“ naznačuje, že krajská organizácia cestovného ruchu ponúkla nahliadnúť do neodhalených tajomstiev Trenčianskeho regiónu. (red)

Relax pri knihe a v centre mesta

Návštevníci letnej čítárne na Jaseľskej ulici v Trenčíne si môžu opäť vychutnávať čitateľské zážitky pod holým nebom. Až do 8. septembra sa dvor Verejnej knižnice M. Rešetku stane oázou pokoja. V historickom centre mesta sa počas prechádzky či cestou z práce môžete zastaviť na pár chvíľ pri dobrej knihe. Tretí ročník projektu odštartoval 6. júna. Čítareň s rekordným počtom knižných publikácií a novín je k dispozícii dva dni v týždni – pondelky a štvrtky, vždy od 10.00 do 16.00 hod. V čitateľskom menu sa okrem iného objaví aj náš magazín Trenčín región. Okrem okrasnej zelene so slnečnicami je tohtoročnou novinkou aj rolovateľná markíza. Zvýši komfort čitateľov a ochráni ich pred slnečnými lúčmi. (rez)

Máte pre nás tip, tému, podnet?

Sem s ňou!

redakcia@regiontrencin.sk

• **UŠETRENÉ PENIAZE DO SOCIÁLNYCH CENTIER.** Mnohé inštitúcie v kraji si v tomto roku finančne polepšia. Župa totiž vlni hospodárila s prebytkom viac ako 14,5 milióna eur. Peniaze teda okrem iného poputujú aj do zariadení sociálnych služieb. Stavebné úpravy, odstránenie bariér aj technické vylepšenia – to všetko centrá a domovy potrebujú a vďaka sume takmer 1,2 milióna eur sa do rekonštrukcií môžu pustiť už teraz. Počíta sa aj s navýšením rozpočtu o 600-tisíc eur určených na realizáciu výstavby špecializovaného zariadenia pre ľudí trpiacich diagnózou autizmu.

• **ZIMNÁ ÚDRŽBA.** Aj keď vonku už vládne leto, kompletne výdavky na zimnú údržbu ciest sú známe až teraz. Cestárov a Trenčiansky kraj stála posledná zimná sezóna 2,2 milióna eur. V porovnaní s minulým rokom sa podarilo ušetriť 700-tisíc eur, za čo najväčšia vďaka patrí najmä počasiu. Táto zima patrila k teplejším. Hoci snehu veľa nepadlo, náš kraj je dosť členitý a údržbu si vyžadujú najmä kopanice a horské priechody. Na cestách počas zimy skončilo takmer 19-tisíc ton posypu. „Prioritou kraja je bezpečnosť na cestách. Aj vďaka kvalitnej údržbe nedošlo na cestách kraja a v jeho správe k žiadnej tragickej dopravnej nehode spôsobenej nedostatočnou zimnou údržbou ciest,“ uviedol Radovan Karkuš, poverený riadením SC TSK. (rez, kav)

Do práce na bicykli tisícky ľudí

Počas mája vymenili tisícky ľudí autá za bicykle a do práce chodili práve na dvoch kolesách. Do trťieho ročníka akcie Do práce na bicykli sa v rámci Trenčianskeho kraja zapojilo sedem samospráv. Konkrétne to boli mestá Bánovce nad Bebravou, Handlová, Myjava, Nemšová, Prievidza, Púchov a Trenčín. Najviac kilometrov najazdili cyklisti za Trenčín, viac ako 65-tisíc kilometrov.

A práve tu nájdeme aj ďalšie rekordy. Až 1572 km našliapal do pedálov Jaroslav Španko za tím JCA

Champions. Druhý bol župan Jaroslav Baška za tím Trenčiansky kraj – 1070 km a len o päť kilometrov menej najazdil jeho tímový parták Daniel Križko. Ich skupina zároveň našliapala

najviac kilometrov spomedzi zúčastnených tímov. Svojimi 3200 kilometrami sa im podarilo životné prostredie odľahčiť o 807 kg CO₂, ktoré by inak zamestnali až 88 stromov. (ras)

Čo s prebytočnými budovami?

Časy, keď študenti stredných škôl cestovali za vzdelaním a žili na internátoch, sa už dávno pominuli. Dnes je to skôr len výnimka, ktorá potvrdzuje pravidlo, pričom ide o športové či umelecké školy. Po internátoch a často aj zbytočne veľkých budovách škôl však ostali prázdne priestory. Aj na území nášho kraja ich je viac než dosť.

Hoci tam nikto nežije a v triedach často neostali ani tabule a lavice, školy sa o chátrajúce stavby musia v rámci možnosti

staráť. Investujú do vykurovania, len aby budovy vôbec „prežili“. Zájemcovia sa pritom o ne netrhajú. Jedine mestské samosprávy prejavili aký-taký záujem. Napríklad v Starej Turej už v minulosti hovorili o vizii, že by opustený internát a priľahlú telocvičňu prerobili na byty. Na oplátku ponúkli kraju, ktorý stredné školy zriadi, je, pozemky pod kruhovým objazdom, čo prelína práve župnú cestu. Model výmeny pozemkov má teraz reálne kontúry. Stredné školy sa pritom budov zbavia priam ele-

gantne, pretože kraj ich prebytočné majetky naloží na vlastný chrbát. Naposledy sa tak stalo napríklad v Prievidzi, a to hneď v dvoch prípadoch, a vydýchla si aj priemyselná škola na Myjave. Peniaze, ktoré riaditelia škôl mesiac čo mesiac odkladali na záchranu nechcených budov, teraz môžu investovať priamo do vzdelania. Ďalší osud opustených priestorov už má na krku samotná župa. V hre sú pritom aj spomínané zámeny majetkov s mestami.

(ras)

Maturita na hrade v dobových róbach

Skúšku dospelosti v našom kraji absolvovali v máji stovky mladých stredoškôlkov. V niektorých odboroch preukazujú výlučne teoretické vedomosti len za zeleným stolom. Odborné študijné odbory si vyžadujú aj praktickú časť maturity a jedna z nich mala premiéru priamo na Trenčianskom hrade.

Študenti Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Trenčíne (Jilemák) si obliekli dobové kostýmy a pre hostí vrátane hodnotiacej komisie usporiadali renesančnú hostinu. Okrem jej prípravy museli maturanti zabezpečiť aj samotné priestory, pozvánky a kompletný program.

Stoly v delovej bašte sa prehýbali pod pečenými rebierkami, ale aj žabími stehienkami. Kým si hostia vychutnávali jednotlivé chody, dole v kuchyni piatci pracovali ako „švajčiarske hodinky“. Pochválil ich aj učiteľ a člen hodnotiacej komisie Juraj Fencik. „Varili už predtým, mali to odskúšané, ale toto je niečo iné. Vždy to bolo v cvičnej kuchynke, päť až desať porcií. Teraz pracujú samostatne a pripravujú až päťdesiat porcií. Zrazu cítia zodpovednosť a, samozrejme, majú aj trému. Vedia, že sú tu významní ľudia, a čakajú, čo na to povedia, ako im bude chutiť.“

Piatci sa organizačne chystali už od decembra. „Takáto forma maturitnej skúšky

je pre žiakov určite náročnejšia vďaka širokému záberu, no zároveň aj pútavejšia. Môžu preukázať tímovú spoluprácu, čo je veľmi dôležité pre ich ďalší rozvoj a uplatnenie v praxi. Musia vedieť pracovať v tíme a zároveň byť kreatívni,“ s hrdosťou v hlase hovorí riaditeľka školy Mária

Hančínska.

K výsledku snaženia sa vyjadrili učiteľia aj samotní študenti. Komisia brala do úvahy trému, ktorá sa mohla podpísať pod malé nedostatky. Podľa Juraja Fencika však historický večer a dobové menu nakoniec zvládli. (mat)

Hradné menu

~Predjedlo:~
Trenčianska hradná paštéta

slaninou
Žabie stehienka čierneho princa

~Nápoje:~
Trenčianska medovina
Velitlinské zelené
Cabernet Sauvignon
Stredoveká káva
Kaltenecker 10°
Bernard 11°

~Prílohy:~
Čerstvý chlieb
Meteník s cesnakom a slaninou

~Dezert:~
Stredoveký mrežovník preliaty horúcimi hruškami

~Hlavné jedlo:~
Kráľovské prepelice plnené hubovou plnkou
Panské rebierka na červenom víne
Kuracie stehienka krdla Štefana
Koleno zo zemianskej bravčoviny
Zajac z hradnej pastviny s cesnakom a

~Múčniky:~
Makovotvarohové buchty
Orechový závin

~Špeciálny chod:~
Kus štatnatého prasiatka

Záplaty pláta župa

Cestujúcich v prímestskej autobusovej doprave opäť ubudlo. Vlani to bolo o poldruha milióna ľudí menej ako rok predtým. S úbytkom cestujúcich autobusoví prepravcovia prišli aj o peniaze, s ktorými počítali. Nie však nadhlo. Straty, ktoré autobusárom z Trenčína a Prievidze vznikli, nakoniec preplatí župa. Nejde pritom o žiadnu slovenskú raritu. Také sú zákony a platiť dopravcom musia všetky samosprávne kraje.

V Trenčianskom kraji cestujúcich v prímestskej doprave prevádzajú dve SAD-ky: trenčianska a prievidzská. Vlani im vznikol na preprave dlh spolu takmer 17 miliónov eur. Tieto peniaze kraj dopravcom spláca v mesačných preddavkoch. Ide totiž o jednu z kompetencií kraja, ktorou dotuje cestovanie. Prepravcovia

však nerátali s takým úbytkom cestujúcich, a tak sa straty navýšili. Podľa poslanca TSK Štefana Škultétyho je za stratou cestujúcich aj bezplatná železničná doprava pre vybrané skupiny ľudí. Radšej nastúpili na vlak ako do spoplatneného autobusu. S touto alternatívou však mali prepravcovia pri spracovaní rozpočtu počítať. „Otázka je, či je to fér, ak si niekto naplánuje vysoké tržby, nesplní ich a potom príde na župu a žiada, aby mu doplatili stratu. Mne sa to fér nezdá.“

V súlade so zákonom to je, hoci Trenčianskemu kraju či ďalším sa to nepozdáva. „Problém je v súčasnej legislatíve, ktorá garantuje dopravcom určitý zisk. To je však absolútne proti trhu, proti konkurencii. Zisk zaplatíme my bez ohľadu na to, ako oni hospodária.“ pridáva sa ku kritike poslankyňa

TSK Katarína Macháčková. Jediný spôsob, ako kraj môže ušetriť, je podrobný audit výdavkov prepravcov. Za minulý rok na základe tejto kontroly župa škrtla trenčianskej SAD-ke 50-tisíc eur. Išlo o položku za analýzu prímestskej dopravy, čo vedenie kraja považovalo za zbytočné. Iné si o tom myslí samotný prepravca SAD Trenčín. „Táto štúdia je potrebná ku komunikácii so Železnicami Slovenskej republiky. Presnejšie, k zosúladiťovaniu vlakových a autobusových spojov, aby sme sa neobchádzali o dve-tri minúty na zastávkach,“ obhajuje kroky hovorkyňa SAD Trenčín Ivana Strelcová. Či sa to župe páči alebo nie, musí

zabezpečiť autobusovú dopravu do každého kúta kraja. Spolupráca s dopravcami na základe zmlúv vo verejnom záujme je mimo trhových realitu. Platí pravidlo, že ak nie je niečo výrazne ziskové, neznamená to, že je to nepotrebné. TSK hradí služby, ktoré by z hľadiska svojich obchodných záujmov dopravca nevykonal vôbec alebo nevykonal v požadovanom rozsahu pre jeho ekonomickú nevýhodnosť. Dopravca má na oplátku prevádzkovú, tarifnú a prepravnú povinnosť. Až do roku 2023 budú autobusovú prepravu v kraji zabezpečovať dvaja spomínaní dopravcovia. Zmluvu s nimi podpísal kraj ešte v minulom volebnom období.

Odhľadá dedina, starý kaštieľ s vysokými múrmi, minimálny kontakt s „civilizáciou“. Aj takto vyzerá dodávka života postihnutých ľudí.

Domovy sociálnych služieb im síce zabezpečili opateru a program, ale oni nepoznali život vonku a ľudia zvonku nepoznali ich. Dvadsať prvé storočie prináša aj iný pohľad na mentálne či zdravotne postihnutých. Sú to ľudia, ktorí môžu spoločnosti veľa dať. A možno časom zistíme, že ich od „zdravých“ ani nerozoznáme.

Už dnes sa domovy sociálnych služieb snažia svojich klientov priblížiť verejnosti. Navštevujú s nimi jarmoky a slávnosti na okolí, kde predstavujú vlastnú tvorbu. Napríklad Pavol Smetana žil

dlhé roky v domove v Adamovských Kochanovciach. Jeho záľuba sa mu stala prácou a dnes už dokonca žije sám. Do domova síce chodí, ale len pracovne. Je totiž záhradník. „Mám to veľmi rád. Bavi ma práca v záhrade, pomáhám aj ľuďom v dedine. Teraz som bol tiež jednej babičke pokosiť záhradu,“ nadšene opisuje život bývalý klient a dnes zamestnanec domova. A nejakú podobnosť by mohol vyzeráť život aj jeho kamarátov.

Podľa vzoru z českého Vsetína, kde tamjší domov sociálnych služieb prešiel radikálnou zmenou, chcú podobne vyjsť spoza vysokých múrov aj u nás. Michaela Pavlúsková zo Vsetína hovorí, že im to síce trvalo osem rokov, ale stálo to za to. Ich klienti dnes žijú samostatne v by-

Bariéry padajú, máme k sebe bližšie

toch, v mestách medzi bežnými ľuďmi. Spomína si aj na časy, keď okolitý svet mal voči prisťahovaniu postihnutých ľudí predsudky. „Mysleli si, že jedného dňa klientov jednoducho presťahujeme a necháme ich žiť samých. To však nie je pravda. Celý proces je postupný. Zo začiatku majú 24-hodinovú starostlivosť opatrovateľa. Neskôr sa táto „kontrola“ zužuje na denný režim, až sú postupne opatrovateľ a klient len v telefonickom kontakte. Ľudia sa teda naozaj nemajú čoho obávať. Každý krok osamostatnenia starostlivo vyhodnocujeme, zvažujeme a obe strany si musia byť isté, že prišiel tento čas.“

Tento model sa pozdáva aj ľuďom v Centre sociálnych služieb v Pruskom. Riaditeľka centra Lúcia Anna Kancirová vyratúva úskalia a kroky, ktoré zamestnancov aj klientov čakajú. „Je potrebné ich pripraviť na prácu s peniazmi, s cestovaním musíme začať úplne od začiatku.“ V Adamovských Kochanovciach na bežný život ľudí pripravujú, no naj-

väčšia prekážka je pre nich zatiaľ vzdialenosť od Trenčína. Mnoho aktivít totiž majú práve tam. „Snažíme sa im hľadať pracovné príležitosti a nie je možné stále zabezpečovať dopravu a sprievod z kaštieľa,“ priblížila riaditeľka domova Jana Pondašová. V Trenčíne sa páči aj Jánovi Macejkovi, klientovi domova v Adamovských Kochanovciach. „Je tam pekne, určite by som si tam zvykol. Mám to rád aj tam, kde sme teraz, ale asi by sme v Trenčíne mali viac príležitostí,“ vysvetľuje Janko a ukazuje svoje keramické práce.

Už o pár rokov bude možno aj on žiť vlastný život. Chodiť na nákupy, do práce, klebetiť so susedmi. A možno sa poteší návšteve z domova, podobne ako bývalých klientov prišla navštíviť Michaela Pavlúsková. „Ľudia, o ktorých by ste to nikdy nepovedali, si zrazu varia. Prídete k nim a už v chodbe zacetíte pečené kura, ktoré si sami ukuchtili,“ uzatvára s hrdosťou v hlase.

Stranu pripravil: Radovan Stoklasa

MPC A SLOVENSKÝ SYNDIKÁT NOVINÁROV

Školáci z Trenčianskeho kraja opäť súťažili v literárnej tvorbe. Téma tohtoročnej regionálnej súťaže bola Prezentácia môjho regiónu ako šanca na zviditeľnenie Slovenska v období slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie. Celkovo sa do súťaže zapojilo 70 žiakov a študentov, ktorí si všimli hrady, zámky, prírodu či rôzne pamiatky a zaujímavosti v kraji. Organizátori (MPC a SSN) v súťaži ocenili 10 najlepších prác – okrem iného aj súpravou pamätných mincí vydaných pri príležitosti slovenského predsedníctva.

TRENČIANSKA UNIVERZITA A. DUBČEKA

Propagačné aktivity v rámci slovenského predsedníctva chystá aj Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka. Celkovo pripraví v druhej polovici roka 10 prednášok na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK a 12 workshopov na pôde univerzity pre svojich študentov a verejnosť. Hovorí budú o aktuálnych témach, ktoré v Európskej únii v súčasnosti rezonujú. Univerzita vydá taktiež printovú a elektronickú publikáciu, v ktorej sa bude venovať prioritám slovenského predsedníctva.

RADA MLÁDEŽE TRENČIANSKEHO KRAJA

Trenčianska, žilinská, banskobystrická a trnavská rada mládeže získali pri svojom spoločnom projekte podporu ministerstva školstva. Viaceré aktivity organizujú spoločne, ďalšie každá vo svojom regióne. Zamerané sú na vyhladávanie mladých talentov. Spustená je napríklad fotografická súťaž, ktorá má mapovať vývoj talantu, chystajú aj sedem workshopov. Celý projekt vyvrcholí kongresom v Žiline v novembri tohto roka.

POVAŽSKÁ BYSTRICA

V Považskej Bystrici sa do projektu Eurorozprávky zapojila 4. trieda Materskej školy Lánska. Pracovala na rozprávke o zakliatej princeznej s názvom Bronzový kotlík. Úlohou 22 detí bolo prezentovať klasickej chorvátsku rozprávku výtvarným, dramatickým a hudobno-pohybovým prejavom. Taktiež prostredníctvom odpadového materiálu ju aj priestorovo zobrazit'. Okrem toho sa deti zoznámili s Chorvátskom, charakteristickými znakmi tejto krajiny a jej ľudovými zvykmi.

Slovenská historická premiéra

V roku 2004 sa Európska únia rozšírila o desať členských štátov, medzi ktorými bola aj Slovenská republika. Vtedy sme si len ťažko vedeli predstaviť, čo všetko naše členstvo obsahuje.

Rokmi sme pocítili viaceré zmeny – slovenskú korunu nahradilo euro, zjednodušilo sa cestovanie, otvoril sa voľný trh práce, naša krajina získala prístup k eurofondom. Tohtoročný prvý júl prináša ešte jednu novinku – historicky prvé predsedníctvo Slovenska v Rade Európskej únie. V najbližších mesiacoch bude naša krajina na čele európskej 28-mičky a bude vystupovať v mene vlád členských štátov, teda pol miliardy Európanov.

V Rade EÚ platí systém rotujúceho predsedníctva – jedna predsedajúca a dve spolupredsedajúce krajiny. Krajiny na jej čele sa menia po polroku. V rámci Tria bude Slovensko predsedat' spolu s Holandskom (od 1. januára do 30. júna 2016) a Maltou (od 1. januára do 30. júna 2017). Rotujúca prax sa začala ešte v roku 1958 a historicky prvým štátom, ktorý mal v rukách pomyselné žezlo, bolo Belgicko. Poradie krajín je známe až do polovice roka 2020. Dovtedy sa na čele Rady vystriedajú všetky európske členské

štáty. Výnimkou je Chorvátsko, ktoré je v rámci EÚ nateraz posledným nováčikom.

Priprava na novú pozíciu Slovenska sa začala ešte v roku 2012. Najbližší polrok bude naša krajina rokovat' o európskej legislatíve a riešiť aktuálne politické otázky. Hlavnou úlohou pritom bude hľadať potrebné kompromisy medzi členskými štátmi a tiež rokovat' s ostatnými inštitúciami, predovšetkým s Európskou komisiou a Európskym parlamentom. Slovensko vstupuje na čelo Rady v pomerne zložitom období – aktuálna je téma utečencov i prípadný odchod Veľkej Británie.

Predsedníctvo v Rade EÚ je pre našu krajinu veľkou výzvou. Zároveň je aj možnosťou ukázať, v čom spočíva jedinečnosť Slovenska a jeho kultúry. Formálne zasadnutia sa budú totiž konať nielen v Bruseli a Luxemburgu, ale aj u nás. Bratislava bude tiež dejiskom neformálnych stretnutí Rady a približne 200 pracovných podujatí. Slovenské predsedníctvo pocítia aj ľudia v regiónoch. Množstvo sprievodných podujatí ako konferencie, semináre či kultúrne akcie sa budú konať po celom Slovensku a Trenčiansky kraj v tomto smere nebude výnimkou.

Naše logo sa vie aj mračiť

Autorom červeno-modrého loga so smajlíkom, ktorý sa skladá zo slovenskej diakritiky, je Trenčan Jakub Dušička. Jeho nápad vybrala odborná komisia spomedzi viac ako 200 návrhov.

„Myslel som, že to bude dobré, ale to, že by som vyhral, som nečakal,“ hovorí 24-ročný výtvarník a grafik. Na logu pracoval v rámci zadania v škole. Nápad prišiel rýchlo, jeho realizácia zabrala niekoľko mesiacov. Samotný smajlík však nebol prvým nápadom, ktorý v rámci zadania vymyslel. „Najskôr som pracoval inak, potom som si bokom spravil toho smajlíka. Keď to v škole videli, jeden profesor mi povedal, že by som to mohol trochu viac rozpracovať, a tak z toho vzniklo logo,“ dodal mladý dizajnér.

foto: archív Jakub Dušička

Logo je tvárne, má viacero variantov. Diakritické znamienka sa dajú poprehadzovať v hornom aj dolnom rade, vďaka čomu môže vzniknúť až deväť smajlíkov. „Je tam úsmev, smútok, dole môže dĺžeň – niekto to

nazýva potmehúd, iný zase kyslá tvár,“ hovorí so smiechom Jakub Dušička.

Ľudový motív hneď na začiatku odmietol, podľa neho treba hľadať inšpiráciu aj inde. Červeno-modrý smajlík teraz figuruje na dokumentoch, prezentačno-propagačných predmetoch či rôznych brožúrach a banneroch. „Jasné, som rád, že sa mi to podarilo takto spraviť, aj keď veľa vecí by som už dnes zme-

nil. Ale to asi môže o sebe povedať každý, kto sa s odstupom času pozrie na svoju prácu.“

Jakub Dušička je absolventom Strednej umeleckej školy v Trenčíne. Aktuálne študuje na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Rok pred štátnicami ho čaká pracovné leto. „Teraz spolupracujem s ministerstvom ešte na ďalších veciach, taktiež na dizajne jednej aplikácie pre telefóny, nejaké webové stránky a mal by som robiť ešte jednu knihu. Ale určite si chcem aj oddýchnuť. V minulosti som sa venoval rýchlostnej kanoistike a dračím lodiam, v poslednej dobe mi na to veľa času nezostávalo,“ zakončil.

eSKaEÚ sa spolu usmejú na hrade

Prednášky, koncerty, módné prehliadky aj logo slovenského predsedníctva v netradičnej podobe. Aj Trenčiansky hrad sa 22. septembra zaradí medzi hostiteľov sprievodných podujatí nášho predsedníctva v Rade EÚ. Výnimočné multižánrové podujatie, ktoré nesie názov „eSKaEÚ sa spolu usmievaajú“, je zacielené na stredoškôlkov. Predovšetkým ich chce informovať o fungovaní a poslaní Európskej únie. Podujatie organizujú KOCR Trenčín región, TSK a Stredná umelecká škola Trenčín.

O európskych témach budú v trenčianskej hradnej kasárni prednášať kvalifikovaní lektori – univerzitní pedagógovia, europoslanci, bývalí stážisti v inštitúciách EÚ aj autor loga SK PRES Jakub Dušička. Pripravené sú vedomostné súťaže, workshopy. Bude sa skladať logo SK PRES s rozmermi 5x7 m, a to z farebných kamienkov. Návštevníci Trenčianskeho hradu ho budú môcť vidieť na nádvorí až do konca roka, teda počas slovenského predsedníctva. Na rad príde aj módná prehliadka z dielne študentov Strednej umeleckej školy (SUŠ) v Trenčíne. Práce

následne vystavia v hradnej kasárni. Podobnú akciu spojenú s módnou prehliadkou zorganizovala KOCR v spolupráci s Trenčianskym samosprávnym krajom a SUŠ v decembri minulého roka. Na podujatí S Hipštúrom na hrad vtedy dominovala téma odievania práve z doby štúrovcov.

Ústredným motívom tohtoročnej prehliadky je logo slovenského predsedníctva zložené z diakritických znamienok, ktoré vytvoril práve absolvent trenčianskej umeleckej školy Jakub Dušička. Predstaví svoju prácu na tvorbe loga a jeho rôzne grafické varianty. Popoludní sa na nádvorí Trenčianskeho hradu predvedú slovenskí populárni umelci, folkové a rockové kapely.

Podujatiu na hrade budú predchádzať vedomostné súťaže na facebookovej stránke Trenčín región v termíne 1. – 21. septembra. Všetci, čo sa do nich zapoja, budú môcť každý týždeň získať spomienkové predmety s logom SK PRES. Víťazov ocenia 22. septembra na Trenčianskom hrade v rámci multižánrového podujatia.

Kúpeľné mestečko ožilo filmom

Už je to 24 rokov, čo sa v Trenčianskych Tepliciach vždy v júni stretnú filmári z rôznych kútov sveta a spolu s nimi tisíce milovníkov kinematografie. Tentoraz ich však v premiére privítal nový Medzinárodný filmový festival Trenčianske Teplice.

Neopakovateľná atmosféra kúpeľného mestečka opäť spája lokálne i medzinárodné špičky filmového umenia a do Trenčianskych Teplíc vnáša atmosféru umeleckej pestrosti a rozmanitosti svetových metropol. Z návštevy milovníkov kvalitného filmového priemyslu sa teší aj primátor Štefan Škultéty. Festival totiž podľa neho dotvára pestrosť kultúrneho života v meste.

„Verím, že Medzinárodný filmový festival Trenčianske Teplice je predurčený stať sa klenotom kultúrnych podujatí organizovaných na území Trenčianskeho kraja, ktorý budú poznať širo-

ko-d'aleko nielen krajanovia, ale aj zahraniční návštevníci. Festival vnímam ako účinný nástroj propagácie mesta, ako aj celého regiónu,“ dodal prvý muž mesta. Zároveň šlo o predskokana v rámci akcií, ktoré sa konajú pod záštitou slovenského predsedníctva v Rade Európy.

Hlavnou úlohou festivalu aj naďalej ostáva priblížiť divákovi svetovú a najmä európsku filmovú kultúru. Diváci pritom nespoznajú len filmy, ale aj ich tvorcov – a často dokonca osobne. „Filmový festival v Trenčianskych Tepliciach vďaka svojmu medzinárodnému charakteru a širokému záberu výrazne prispieva k zviditeľneniu nášho kraja ako miesta s bohatým kultúrnym kapitálom. Teším sa, že kinematografický festival pokračuje v písaní svojej histórie,“ skonštatoval na záver predseda KOCR Trenčín región Juraj Gerlici.

TRENČÍN

Do projektu Eurorozprávky sa na Slovensku zapojilo 48 miest a predškôláci stvárajú jednu z 28 rozprávok. Materská škola Šafárikova Trenčín si vytiahla holandskú rozprávku Lietajúci Holanďan. Deti viedla učiteľka Magdaléna Šebánová, pričom okrem dramatizácie rozprávky spoznávali aj holandskú kultúru. V septembri práce vystavia v Bruseli, v novembri zase na Slovensku. Súčasťou výstavy bude aj brožúra, kde bude predstavené mesto Trenčín aj MŠ Šafárikova.

foto: MŠ Beľušá

PRIEVIDZA

Materská škola J. Matušku 1 si v rámci projektu Eurorozprávky vyžrebovala príbeh: Cesta za nevestou – Princess rescue journey. Prostredníctvom literárnych, hudobných a výtvarných aktivít predstavila rozprávku z Rakúska, a zároveň aj mesto Prievidza, jeho bohatú históriu a súčasnosť. Zo všetkých aktivít škôlkari spolu so svojimi učiteľkami pripravili fotodokumentáciu a videozáznam.

PÚCHOV

Majstrovstvá Európy v mažoretkovom športe sa tento kalendárny rok konajú po prvýkrát na Slovensku, a to v Púchove. Centrum voľného času Včielka v spolupráci s Asociáciou mažoretkového športu na Slovensku organizuje túto súťaž v dňoch 6. – 10.7. 2016 na tunajšom zimnom štadióne.

PARTIZÁNSKE

Materská škola Obuvnícka 30 stvárnila luxemburskú rozprávku Meluzína. Deti ju počúvali, zdramatizovali, tvorili básne či rozprávkový panel. Okrem toho získali informácie o krajine, z ktorej tento príbeh pochádza.

Dvojstranu pripravili (baš, rez, red)

Prázdniny v sedle

Požičaný nápad má úžasnú odozvu. Dvadsať zastávok Vrchárskej koruny Trenčianska môžete absolvovať na bicykli, pešo i v pokluse

Máte voľný víkend a v pivnici, garáži vám odpočívajú bicykel? Nechýba vám chuť zísť do prírody, vyvetrať vibramky, zašportovať si a niečo zaujímavé vidieť? Ktorou trasou sa vybrať, aby ste náhodou nezablúdili? Neviete, či je bezpečná, vyznačená a či sa po nej dá oficiálne prehádzať aj na bicykli, pešo či v pokluse? Na všetky tieto otázky ponúka recept projekt Vrchárskej koruny Trenčianska (VKT). Inšpiratívny je hlavne teraz, keď tu máme prázdniny.

Partia troch kamarátov z Trenčína – Pavol Babica, Rado Tilandy a Michal Barták – dala hlavy dokopy a rozhodla sa „importovať“ zaujímavú aktivitu z Moravy do Trenčianskeho kraja. Inšpirovali sa na Valašku, kde v roku 2013 začali organizovať cyklopodujatie s názvom Vrchárska koruna Valaška. Určené je pre každého bez rozdielu veku, výkonnosti, pohlavia, s cieľom zašportovať si v prírode, zajazdiť si na bicykli a spoznať krajinu. A to prostredníctvom dvadsiatich určených vrcholov, na ktoré sa treba vybrať, urobiť v cieľi či na kopci fotografiu ako dôkaz o ich absolvovaní a zaslať ju organizátorom. Z pôvodne nevinného nápadu zopár cyklofanov na Valašku sa počas niekoľkých rokov stala veľká akcia. V prvom ročníku jazdilo Valašskú vrchársku korunu do tridsať ľudí, v druhom už takmer dvesto a v treťom záujem atakoval 300 účastníkov. A nápad sa šírila ďalej. Vznikli sesterské „koruny“, štyri ďalšie v Čechách a dve na Slovensku: po Trenčianskom aj v Žilinskom kraji.

Povolenie nebolo treba, ale...

Organizátori našej trenčianskej vrchárskej koruny nemali na Moravu ďaleko. Niektoré kopce nielenže susedia s našim krajom, ale sami absolvovali „valašskú korunu“, a nie raz. Myšlienka ich nadchla a povedali si, prečo neskúsiť zorganizovať niečo podobné aj u nás. Veď aj náš región má dostatok miest, ktoré sú nielenže zaujímavé, ale aj dostupné na bicykli. „Oslovili sme Adama Hlocha, autora myšlienky VK Valaška. Na zorganizovanie podobnej akcie u nás sme síce nepotrebovali ich povolenie, ale prišlo nám slušné spýtať sa, keďže to celé vymyslel,“ vysvetľuje Rado Tilandy. Trojica aktivistov založila Občianske združenie Vrchárska koruna Trenčianska (VKT), oslovili Trenčiansky samosprávny kraj, kde našli záštitu – stal sa hlavným partnerom ich

projektu. Podporili ho tiež krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región, Bike park Kálnica a OC Laugaricio. „Okrem hlavných partnerov, sponzorov máme asi stovku menších podporovateľov z radov malých a stredných podnikateľov. Keď sme im povedali, aký projekt ideme realizovať, až na zopár výnimiek sme mali veľmi pozitívnu odozvu,“ konštatuje Rado Tilandy.

Dvadsať kopcov, žiadne štartovné

Naši organizátori prevzali od Valachov základnú myšlienku, a to zdolať v priebehu polroka 20 vybraných kopcov. A tiež zásadu – nikdy nevyberať od účastníkov štartovné. Rozšírili však kategórie o turistov a bežcov, pre ktorých platia rovnaké podmienky ako pre cyklistov (sekcia run and walk). Rozhodli sa zapojiť aj miestnych podnikateľov, poskytovateľov služieb, ktoré môžu účastníci využívať a spríjemniť im výjazdy. Predtým sa totiž pri mnohých cyklotrekoch stretli s tým, že sa nemali kde občerstviť, oddýchnuť si. Dokonca ich na parkovisku pred reštauráciami vítala značka zakazujúca

Vrchárska koruna Trenčianska

Trvanie: 10.4 – 1.11 2016

20 vrcholov: Považský Inovec, Machnáč, Butkov – kríž, Malý Jelenec, Veľká Javorina, Vršatec, Javorník, Mestský vrch – lúka, Veľký Lopeník, Vlčí vrch, Hájnica, Čiernachov, Baske, Tlstá hora, Veľký Javorník, Hrad Košeca, Hrad Čachtice, Panská Javorina, Hrad Tematín a Bradlo – Mohyla M. R. Štefánika.

Celkove: 485 kilometrov

Prevýšenie: 11 kilometrov

Najvyšší: Veľký Javorník

Najvzdialenejší z Trenčína: Veľký Javorník

Zaujímavosť: Vršatec je spoločný vrchol s VK Valaška a Veľký Javorník s VK Žilinska
Tomáš Vlk: Prvý účastník, ktorý zdolať všetkých 20 kopcov za 16 dní od začiatku, na deväť výjazdov najazdil 826 kilometrov, v sedle strávil 47,5 hodín.

Viac na: <http://vkt-bike.sk/>

vstup s bicyklom. „Vytvorili sme systém zliav. Každý účastník, ktorý sa zaregistruje a zdolá aspoň jeden vrchol, si môže uplatňovať zľavy u partnerov VKT, napríklad na konzumné, ubytovanie. Pomáhame si navzájom,“ pripomína Rado Tilandy.

Premiéru zaobstaral Malý Jelenec

Vrchársku korunu Trenčianska odštartovali prvým spoločným výjazdom 10. apríla od budovy Trenčianskeho samosprávneho kraja. Na trasu dlhú približne 16 kilometrov s cieľom pri rozhľadni na kopci Malý Jelenec sa vydalo viac ako 50 účastníkov. Druhý spoločný výjazd viedol na Čiernachov. Zopár spoločných akcií do ukončenia podujatia, teda do novembra 2016, ešte plánujú pripraviť.

Väčšina účastníkov však zdoláva kopce individuálne, podľa času a možností. Prípadne, ak sa nájde cez facebookovú stránku viacero záujemcov o spoločný výjazd, dohodnú sa a idú. Prvý krok pre záujemcu, ktorý chce „korunu absolvovať“, je registrácia na webovej stránke vkt-bike.sk. Tam nájdu účastníci aj zoznam

vrcholov a údaje o trasách. Po registrácii si už treba naplánovať trasy a hlavne vybrať sa zdolávať kopce. V cieľi netreba zabudnúť urobiť si fotografiu a odoslať ju organizátorom. Doteraz sa zaregistrovalo už viac ako 300 účastníkov. Do polovice júna všetkých predpísaných 20 kopcov zdolali už trinásť cyklisti.

„Všetky sú krásne. Snažili sme sa vybrať také kopce, ktoré sú atraktívne. Či už výhľadmi na okolitú krajinu trebárs zo zrúcanín hradov, alebo sú prosto vyhladávaným cieľom turistov,“ pripomína Palo Babica. Dopĺňa ho Rado Tilandy: „Je jedno, ako sa tam človek prepra-

ví. Pešo, behom, na bicykli. Nie je podstatná rýchlosť ani miesto štartu. Podstatné je, aby na kopec prišiel. To je dôležité.“

Od Tatier až po Aš

Vrchárska koruna Trenčianska je dnes zaregistrovaná medzi korunami v Čechách a na Slovensku, o každej akcii teda vedia všetci navzájom. Od Tatier až po Aš. Podujatie nielenže ponúka skvelú príležitosť spoznať zákutia nášho kraja, ale je to tiež výborný spôsob prezentácie pre návštevníkov z ostatných kútov Slovenska i zo zahraničia. Tí môžu ponuku dvadsiatich vybraných lokalít VKT využiť počas pobytu v Trenčianskom kraji ako cieľ výletov či výjazdov, napríklad v čase letných prázdnin.

Projekt VKT vyhodnotia v decembri 2016, kedy v priestoroch Úradu TSK odovzdajú ceny účastníkom, ktorí zdolajú všetkých dvadsať vrcholov. Hlavnou myšlienkou však nie je súťažiť, ale motivovať verejnosť k športu a zdravému pohybu a v neposlednom rade podporiť cestovný ruch a miestnych podnikateľov.

Luboslava Sedláková

Náš tip 1

Mestský vrch

Dĺžka: 27 km

Nastúpané: 659 m

Mapka:

<http://www.cykloserver.cz/f/4e9e204474/>

Náročná MTB trasa. Z Trenčína ideme smerom na Hrabovku. Hneď za podjazdom popod diaľnicu odbočíme vľavo a potom asi po 200 m vpravo. Čaká nás náročné stúpanie poľnou cestou popri vrchu Čechovka, kde sa napojíme na žltú turistickú značku (TZ). Po žltej TZ ideme cca 3,4 km, následne odbočíme vľavo. Po asi 2,5 km prídeme na rázcestie, kde odbočíme (resp. pokračujeme) vpravo. K Mestskému vrchu je to odtiaľto asi 1,7 km.

Z Mestského vrchu sa pustíme po tej ceste, ktorou sme prišli, a po 1,7 km odbočíme vpravo, kde po asi 300 m prídeme na zelenú TZ. Zo zelenej TZ sa na lúke odpojíme vpravo a cez lúky prejdeme k podjazdu popod diaľnicu a napojíme sa na červenú TZ smerom do Trenčína.

foto: Pavol Babica 3x

Náš tip 2

Rozhľadňa

Dúbravka - Soblahov

Dĺžka: 16,5 km

Nastúpané: 345 m

Mapka:

<http://www.cykloserver.cz/f/5301204467/>

Vyjdeme v Trenčíne na Brezinu k hotelu Brezina, odtiaľ po náučnom chodníku Juh singlom k pamätníku Memento a ďalej po červenej TZ okolo vojenského vysielača. Z červenej značky odbočíme popri plote vľavo na Soblahovské lúky a držíme sa cestičky k rozhľadni Dúbravka. Z rozhľadne je pekný výhľad na obec Soblahov a jej okolité kopce – Ostrý vrch a Čiernachov. Od rozhľadne pokračujeme po trase bývalej lesnej železnice lesom ponad Soblahov. Držíme sa asfaltky, ktorá schádza do Soblahova. Odporúčam zastaviť sa na občerstvenie v hostinci U Ondreja. Zo Soblahova môžeme pokračovať do Trenčína buď po cestnej komunikácii, alebo odbočiť v strede obce k cintorínu a okolo cintorína opäť prídeme k červenej turistickému značke.

Náš tip 3

Rozhľadňa Hájnica

Dĺžka: 44 km

Nastúpané: 349 m

Mapka:

<http://www.cykloserver.cz/f/cb1a204473/>

Nenáročná trasa. Z Trenčína ideme popri Biskupickom kanáli až k bývalému motorestu Ranč pri Trenčianskych Bohuslaviciach. Tu vyjdeme na cestu 61. Po necelom kilometri odbočíme pri benzínovej pumpe do Trenčianskych Bohuslavíc. Tam prejdeme podchodom pre peších popod železnicu a ďalej do dediny. Držíme sa zelenej TZ, ktorá nás dovedie až na rozhľadňu Hájnica. Odtiaľto sa môžeme spustiť do obce Haluzice, kde sa nachádza zrúcanina kostola a Haluzická tiesňava. Cez obec Štvrtok sa vrátíme zasa okolo bývalého motorestu Ranč k Biskupickému kanálu a späť po tej istej ceste, ako sme prišli, do Trenčína. Odporúčam sa zastaviť pri elektrárni na občerstvenie pri rybníku.

Originál aj bez hradu

Stojíme v strede cesty rovno na hranici. Starosta Jozef Bartoš rozhadzuje rukami. V pozadí je ošumelá a zrušená budova colnice. Už roky je neobývaná. Máme na výber: buď sa spustíme dolu kopcom do Česka, asi dva kilometre do Nedašovej Lhoty – tam sú tiež naši, priatelia, družba –, alebo otočka, osem kilometrov späť po ceste pomedzi lesy do centra koncovej dediny ilavského okresu, Trenčianskeho kraja i Slovenska. Na začiatok nášho príbehu o Červenom Kameni, ktorý je originál, hoci nemá hrad.

REPORTÁŽ, ČERVENÝ KAMEŇ

U Holbovcov po celom dome rozvoniavajú koláče. Kysnuté a hned' trojaké. Samé kakao, mak či orechová plnka. Pani Anka sa už nevie dočkať. Dnes prijíma návštevy. Pekne upravená sedí na pohovke. V dlaniach žmolí ruženec a občas sa zahľadí do okna. Diškuruje. „Ale je ozaj pekne, slnko dneska vyšlo vysoko. Aby ste vedeli, toto nie je môj dom. Som tu len u dcéry. Ja mám dom tam dole, vedľa obchodu. Čo tam budem sama? Tak som tu,“ vysvetľuje na privítanie.

Ruky, duša, viera

Anna Holbová je najstaršia obyvateľka v Červenom Kameni – ročník 1922. Teraz trpezlivo čaká na misionára. Príde ju vyspovedať aj porozprávať sa. Pre úplnosť, misionári sú dvaja – jeden až z Indonézie. Bývajú na fare a sú tu týždeň. Podľa starostu obce Jozefa Bartoša priniesli do dediny živú vodu. „Zaujímavo deba-

tujú o živote, o svete. Tak moderne, aj pre mladých. Kým klasické omše sa ľuďom pomaly zunovali, teraz by ste mali vidieť, aký je kostol plný! Aj do kroniky sa nám podpísali.“

Pani Anku sme zastihli pred misionárom. Žiadalo sa nám stretnúť človeka, čo má odžitie v tomto kraji. Jej ruky sú husto popísaná kniha. Zrobené, vytrvalé, láskavé a k tomu čistá duša. „Celý život som bola na poli. Od rána do večera, od jari do jesene. Sedliacka robota, drina. V skromnosti sme žili a prežili. Povieť vám, ako sa sadili zemiaky, ako sa kopcovali, ako sme si pritom spievali,“ a podrobne opisuje celoživotnú lopotu. V hlave má na svoj vek jasno. Nohy síce štrajkujú, ale po dome sa ešte po-

motká sama. Raz do mesiaca nechýba na omši v kostole, aj keď s pomocou vozička. Recept na dlhovekosť? Ukáže prstom hore. „Viera. Dáva mi silu. Ale keď príde čas, poberiem sa. Ešte mi, chlapi, povedzte, kde ste sa tu vlastne vzali?! Že sa vám chce starú babu chodiť pozerat’...“

Dva domy povýše od Holbovcov stojí typický gazdovský dom, jeden z najvyššie položených v obci. Na rozsiahlu záhradu nadväzujú do kopca lúky, prílesie, ovocný sad. Je z mladých jabloniek. Gazda ich nevysadil kvôli jablkovici – domácej „maškrte“, čo sa páli u susedov v Tuchyni. V mladých jablonkách majú prsty Holbove včely. Tradícia a pýcha mnohých rodín z Červeného Kameňa.

„Teraz chovám pätnásť včelích rodín, dokopy ich je v dedine možno stopäťdesiat a včelárov je nás pätnásť. Nie veľa. Nevieť, či včelárstvo možno nazvať práve remeslom, pre mňa to je srdcovka. Otec bol včelár, aj dedo, a mňa to tiež draplo. Prečo mladé jablonky? Aby včielky mali čo opeľovať a med bol kvalitný, chutný. Možno 120 – 130 kilov by ho tento rok mohlo byť,“ rozhovori sa nevysoký chlap, húžva, a do dlane nám vloží nádherné jabĺčka. „Sú ešte minuloročné. Zdola z pivnice. Tam vydržia rok, do augusta. Zjedia sa a príde nová úroda.“

Dvakrát blízko smrti

V kráľovstve Ladislava Holbu, syna pani Anky, gazdu a milovníka prírody, to žije. „Ja som čistý Čechoslovakista – mama Slovenka, otec Čech a ešte aj žijem skoro na hranici. S druhou stranou máme silné putá, je tam rodina, kama-

rátí. Družbujeme, súkromne aj oficiálne. Takto to bolo, keď nás colnica rozdeľovala, a tak je to aj teraz, keď sme samostatní a colnicu nepotrebuje,“ pripomína náruživý včelár a pri pohľade na panorámu obce zmení tému. „Aj na tých kopcoch oproti sa od nepamäti bud' pásli ovce, dobytok, alebo sa vždy niečo dorobilo. Toto je naša zem, vie byť tvrdá aj sa zavrdačiť. Čo sme sa napočúvali historiek o zimách, veľkých vodách, časoch neúrody.“

Skraja roku 1947 prišla desaťročná zima. Nie a nie sa vybláznit', dedina zaviata snehom. Ako na konci sveta. Do tohto nečasu, presne 16. januára, sa mladej sedliacke v skromnej chalupe pri ceste vypýtalo na svet dieťa. Bol to chlapec. Drobučký, tenučký, ani nie dvojkilový. Začal sa boj o život. Lekár v Pruskom, kam ho nešťastná matka v nečase priniesla, nad ním lámala palicu. Dieťa vraj nemá šancu prežiť a kým sa sedliacka vráti do Kameňa, môže syna rovno pochovať. „A čuduj sa svete, čochvíľa mám na krku sedemdesiatku! Čo ma vyliečilo? Potreboval som silu a teplo, lenže inkubátory vtedy neboli. Babice naplnili vrecká otrubami, nechali ich na kachliach vyhriať dohorúca a prikladali ich na mňa. Zabrало to. Začalo mi vraj chutiť jesť a chutí mi dodnes,“ zasmee sa Ladislav Holba.

Smrtku míňal tento chlap po rokoch znova. V auguste 2015. Kosila v lese Dúbie pri tragikom páde dvoch lietadiel s parašutistami. „V podlesí nad našou záhradou je studňa. Nevie, čo mi napadlo práve vtedy ju skontrolovať. Zrazu začujem rachot a povyššie mňa sa do lesa niečo rúti. Lietadlo.“

Potom prišiel náraz. Oheň. Šok. Panika. Ticho. Strašný pohľad. Dvaja chlapi z toho lesa neodišli. Ostala po nich čistinka spomienok a odkazov. Je strašne smutná. Dedinčania tam previezli pamätný balvan. Stále sú tam kvety. Ladislav Holba to má na smutnú čistinku z domu najbližšie. Na susednom kopci sa zrútilo druhé lietadlo. Počet obetí narástol na sedem a Červený Kameň sa z toho dodnes spamätáva.

Ladislav Holba (vľavo) a starosta Jozef Bartoš.

Tabuľa pre pomýlených

Rozličný tovar pri hlavnej ceste nie je iba obchod. Nakúpíte v ňom všetko podstatné, a aj sa veľa dozviete. Je to vysunutá informačná kancelária. Keď sa z obchodu ozvú starostovi, šípi, koľká bije. „Aj minule som dostal echo, že tam boli. Dvaja pomýlení turisti sa pýtali na cestu na hrad. Je najvyšší čas riešiť to – lenže ako? Asi natlačím do stredu obce informačnú tabuľu so šípkou a s nápisom: Hrad Červený Kameň, 128 kilometrov,“ zavtipkuje Jozef Bartoš a hneď ponúka domáce turistické menu. Stojí za to.

Nádhernú scenériu severného výbežku Bielych Karpát zobia dva historické piliere. Po modrej turistickej značke sa dostanete na hrad Vršatec, po červenej na Lednicu. Medzi nimi sa v doline hadí rázovitá obec s dominantou Červená skala. Originálny výtvar prírody, 45 metrov vysoký vápencový monolit, stráži obec a poskytol jej aj oficiálny názov. Pamätá čas druhohôr a dodnes je to spoločenské i posvätné miesto. Na

žiadosť pána farára Štefana Herodeka do skaly v roku 1931 vystrieli a vytesali jaskyňu v tvare kaplnky. V nej je osadená socha Panny Márie, Matky Božej, patrónky obce. Na znak vďaka sem miestni od nepamäti zapalujú sviece a nosia kvety. „Ludia radi a často spomínajú na pána farára Herodeka, hlavne na hodiny náboženstva pod Červenou. Keď vyhodil naokolo cukriky, padal dolu cukríkový dážď a všetci ich radostne zbierali. Pod Červenou skalou sa raz ročne slúži svätá omša alebo ružencová pobožnosť,“ vysvetľuje prvý muž obce.

V Dome športu za päť eur

Cesta z dediny na colnicu je súčasťou Chránenej krajiny oblasti Biele Karpaty. Zopár metrov od hranice stojí kaplnka – národná kultúrna pamiatka. Postavili ju okolo roku 1788. Hneď vedľa nej sa vypína majestátna lipa. Má dobrých tristo rokov a raz to možno bude strom, čo preslávi Červený Kameň vo svete. „Turisti si našu obec mýlia so slávnejším hradom rovnakého mena a my sa to v rámci možnosti

propagácie snažíme zvrátiť. Vydali sme zo pár publikácií, máme izbu ľudových tradícií, spoločensky žijeme. Robíme aj desať akcií do roka. Poteší nás, ak si ľudia cestu do obce vyberú zámerne, a nie preto, lebo sa pomýlili. Prvé lastovičky sú na svete. Občas u nás zastaví autobus so seniormi. Poobzerajú si obec, pofotia a namieria si to na Vršatec. Majú aj kde prespať. Pri futbalovom ihrisku je skromná turistická ubytovňa, voláme ju Dom športu. Päť eur za noc. Len súca reštaurácia v obci chýba. Najesť sa dá až za kopcom, na Vršatci.“

Červený Kameň pripomína rozprávkovú dedinu. Denná operatíva na úrade i v teréne podľa starostu až taká rozprávková nie je. Za šesť rokov zistil, čo znamená starať sa, mať na starosti. Občas rieši žabomyšie vojny, ale aj to patrí k dedinskému folklóru. Ročný rozpočet obce nepustí. Riešia sa urgentné veci, na opravu a rozvoj hľadajú zdroje inde. Kataster obce je veľký s troma potokmi, rozsiahlymi lesmi. O to všetko sa treba starať.

Starostu ťažia dva balvany. Prvý je voda, dokončenie kanalizácie. A druhý súvisí s odchodom mladých z obce. Voľných obecných pozemkov niet, teda ani motivácie, aby sa po štúdiu vrátili mladí domov. V obci so 680 obyvateľmi fungujú škola i škôlka s úhľadným zázemím. Množstvo zelene, altánok a parčík. Starosta sa len modlí, aby to o pár rokov mal kto využívať. „V málotriedke je aktuálne 14 žiakov, v škôlke 18. Minulý rok sme privítali 7 novorodencov. Zato na poslednej akcii pre seniorov sme mali vyše stovky obsadených stoličiek. To je reálna demografická bilancia,“ konštatuje.

Starí mládenci trpia dvakrát

Vzápätí nás Jozef Bartoš zaujme originálnou tradíciou. Tá káže, že ak od jesene do fašiangov nie je v dedine svadba, všetci starí mládenci ťahajú z horného konca dediny po ceste vŕbu. Dostanú sa s ňou až po mýtnicu, ktorou je zväčša lávka cez potok. Tam im neostáva nič iné, než sa peniazmi vykúpiť. „Voľakedy bola vzácnosť. Každý mesiac sa svadbovalo

Foto: archív obce Červený Kameň

a starí mládenci ťahali vŕbu raz za šesť-sedem rokov. Teraz? Jediná civilná svadba za minulý rok. Ak by sme mali dodržať pôvodné pravidlá, starí mládenci sa dnes len premávajú po dedine s vŕbami a mýto ich privedie na mizinu.“ Preto staromládenecký pochod radšej zredukovali na päťročnicu.

V porovnaní s inými obcami má Červený Kameň veľké plus – zastrešuje zdravú fabriku. Známa Agrofarma na spracovanie mlieka a výrobu mliečnych výrobkov zamestnáva dovedna 200 ľudí. Mnohí z nich sú z priamo dediny. Firma podporuje spoločenský i kultúrny život a pomáha v čase núdze. „Nikdy nás neodmietla. Je v tom aj kus symboliky, že v doline, kde

práca s pôdou, salašníctvo a pastierstvo tvorili hlavný zdroj obživy, sa uchoval odkaz v podobe modernej firmy.“

Oficiálna webová stránka obce žije s dobou. V čase našej návštevy sa z nej dozvedáme, že Červený Kameň sa znova predstaví v Českej televízii. Dokument o tohtoročnom stavaní mája na Červej skale má mať premiéru 18. júna na ČT2. „Vtedy ste tu mali byť! To sa nedá vyrozprávať, treba to vidieť. Pozrite si aspoň fotky, sú čerstvé a je ich plný Facebook,“ podpíchal nás starosta.

Adrenalín na skale

Pozostatky tohtoročného mája už odpočívajú na spálenisku powyše domu včelára Holbu. Aj z tohto miesta je Červená skala ako na dlani. Prezeráme si fotofilm z poslednej aprílovej soboty. Najskôr momentky z oddychovej zóny v strede obce. Domáci ozdobujú máj, hudba, spev, tradičné kroje, dobrá nálada. Nasleduje stúpanie k Červej skale. Všetky vekové kategórie. Skôr narodení v predstihu, trvá im to trochu dlhšie. Zastávka v skalnej kaplnke: pokloniť sa patrónke obce. Čoraz väčšia strmina. Osem mladíkov vynáša na chrbtoch kľukatými chodníkmi dlhočizný máj.

Lúčne „nádvorie“ pod Červej skalou sa zaplňa. Pre desiatky zvedavcov je to konečná. Pohodlne sa usádzajú na lúke s pohľadmi upretými dohora. Je tu televízia aj lietajúci dron. Finále. Veľkolepé a odvážne. Adrenalín graduje. Šesť statočných vytáhuje zo zadnej strany brala na samotný vrchol máj. Ukotvenie je nachystané v predstihu. Máj aj tento rok plápolá na tradičnom mieste – na samom vrchu Červej skaly. Pri jeho kmeni sú na miniatúrnom ostrovčeku statoční a hádžu úsmevy do fotoobjektívu. Okolo nich je vzduchoprázdno.

Červenú skalú si treba zaslúžiť. Žije. Milióny rokov. Je nekonečná a naozaj červená, hoci rokmi vybledne. Znova sa začervena na mieste, kde zub času vytrhne z brala balvan. Jeden z nich je na čistinke oproti. Stráži parašutistov, čo ostali v Červej skale.

Martin Pavlík, Radovan Stoklasa

V područí Váhu, ktorý spája i rozdeľuje

Predstavujeme okres ILAVA

Nádherná príroda, povestami opradené hrady, ale aj tradície, ktoré sa prenášajú z generácie na generáciu.

Okres Ilava zároveň ponúka viac

ako 100 kultúrnych pamiatok, množstvo zaujímavých podujatí a šikovných remeselníkov. Práve to láka turistov, aby spoznali región Váhu a Vršatca.

Ilavský okres leží blízko k pomyselnému srdcu celého Trenčianskeho kraja. Patrí medzi stredne veľké okresy Slovenska, pričom najviac ľudí tu žije v oblasti Ilavskej kotliny. Región tvorí celkovo 21 obcí, z toho majú tri štatút mesta – okresné mesto Ilava, Dubnica nad Váhom a najmladšia Nová Dubnica, ktorá budúci rok oslávi 60 rokov od svojho vzniku.

Okres má celkovo šesť susedov. Na severe hraničí s Českou republikou, taktiež s okresmi Púchov, Považská Bystrica a Žilina, na juhu má spoločnú hranicu s Trenčínom a Prievidzou. Ilava má dobrú polohu, ktorej môže vďačiť za výborné dopravné spojenie. Cez okres prechádza diaľnica D1 spájajúca Bratislavu so Žilinou a možno raz aj s Košicami, železnica a v Slávnici sa nachádza aj vnútroštátne letisko. Navyše, v budúcnosti by mala v rámci infraštruktúry pribudnúť aj Vážska cyklotrasa, ktorá spojí

Trnavský, Trenčiansky a Žilinský samosprávny kraj.

Jadro okresu sa rozprestiera v Ilavskej kotline, ktorá je na západe ohraničená výbežkami bradlového pásma Bielych Karpát, na východe zase Strážovskými vrchmi. Najvyššie miesto celého okresu nájdete na Strážove. Základný ráz dáva celému územiu najdlhšia slovenská rieka Váh, ktorá preteká cez okres a zároveň ho rozdeľuje na dve polovice.

Centrum okresu je 5,5-tisícová Ilava. Turistov na prvý pohľad zaujme najmä svojim hradom, dnešnou väznicou. Návštevníci si ju všimnú z vlaku i z auta, pokiaľ Ilavu mňajú po diaľnici. Súčasťou bývalého hradu je tiež rímskokatolícky kostol s kryptou – kostol Trinitárov. V mestskom múzeu zase nájdete národopisnú, prírodovednú expozíciu a históriu mesta, v mestskej časti Klobušice zaujme kaštieľ s parkom či hrobka ministra uhorských železníc z čias Rakúsko-Uhorska Gábora Barossa. Kto nechce zostať len pri spoznávaní okresného mesta, na výber má viacero možností – zrúcaninu Košeckého hradu, legendami opradený Vršatec, kaštieľ v Dubnici nad Váhom a Bohunicach alebo Letecké múzeum v Slávnici. (baš)

Zliechovské kroje sú vraj najkrajšie

Pri úpätí najvyššieho vrchu ilavského okresu Strážov sa nachádza Zliechov. Malá dedinka s takmer 600 obyvateľmi je akosi krajskou križovatkou – stojí totiž na rozhraní piatich okresov: Ilava, Žilina, Prievidza, Považská Bystrica a Púchov. Okolité hory, cestičky a cyklotrasy sú rajom pre turistov aj cyklistov, v zime si tu prídu na svoje zase milovníci zimných športov.

„Máme krásnu prírodu, povedal by som, že najkrajšiu v celom kraji. Turistických trás je tu neúrekom a keďže tadiaľto nechodí veľa áut, obľúbili si nás aj cyklisti. Dá sa tu ísť viacerými smermi – do Čičmian, Bojníc –, takže podľa mňa cez víkend tadiaľto prejde aj 600 cyklistov,“ hovorí starosta obce Anton Miko.

O Zliechove by mnohí povedali, že je „Pánubohu za chrbtom“. Podľa

foto: www.zliechov.sk

legendy, ktorá sa viaže k tunajšiemu kostolu sv. Vavrince, to nemusí byť až taká pravda. Pôvodne mal totiž chrám stáť v inej časti obce. Stalo sa však niečo zvláštne – materiál zhromaždený na stavbu niekto presunul. Ľudia to zobrali ako znamenie, že kostol má stáť práve tam, kde im to niečo alebo skôr niekto naznačil.

Strategický význam Zliechova sa

naplno prejavil počas druhej svetovej vojny. V Strážovskej vrchovine operovali jednotky II. partizánskej brigády Jána Žižku, ktorej velil Teodor Póla. Brigáda mala približne 1500 členov a zvädzala boje najmä so špeciálnou nemeckou jednotkou Edelweiss. Časť obce bola pri prechode frontu vypálená. Ľudia, ktorí prišli o domy, najskôr bývali u svojich príbuzných, po

vojne sa asi 100 rodín odsťahovalo do Mosta pri Bratislave.

Do histórie Zliechova môžete nahliadnuť aj priamo v budove obecného úradu. Vystavený je tu exponát tunajšieho kroja. „Z krojov tuto na okolí je ten náš najkrajší, najviac vyšívaný a s najkrajšími farbami. Naša folklórna skupina v nich vystupuje na rôznych súťažiacich, a keď vyjde na pódium, každý, kto má fotoaparát alebo telefón, si ju fotí. Kroje má skutočne veľmi, veľmi nádherné,“ dodáva starosta. (baš)

Okres Ilava má v súvislosti s riekou Váh jedno prvenstvo – vodná elektrárň Ladce je totiž v prevádzke najdlhšie, už od októbra

1936.

167

obyvateľov na jeden kilometer, to je priemerná hustota zaľudnenia v okrese Ilava. Spolu s okresom Trenčín patrí medzi najhustejšie zaľudnené okresy v Trenčianskom kraji. Na ploche 358 km² tu žije 59 952 obyvateľov.

Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

PREDSTAVUJEME

Okres Ilava zastupuje v Trenčianskom samosprávnom kraji päť poslancov.

Mgr. Eva Bočincová
Poslančka TSK, členka komisie na ochranu verejného záujmu pri výkone verejnej funkcie TSK, členka komisie

sociálnej pomoci a zdravotníctva, analytička, koalícia KDH, SDKÚ-DS, MOST-HÍD, NOVA, SaS, OKS

Ing. Juraj Hort
Poslanec TSK, člen mandátovej komisie, komisie dopravy TSK, ekonóm, koalícia KDH, SDKÚ-DS, MOST-HÍD,

NOVA, SaS, OKS

Ing. Pavol Bagin
Poslanec TSK, predseda komisie školstva, kultúry, mladeže a športu TSK, riaditeľ SPŠ v Dubnici nad

Váhom, Smer-SD

Ing. Peter Marušinec
Poslanec TSK, člen komisie dopravy TSK, primátor Novej Dubnice, Smer-SD

MUDr. Viliam Cívik
Poslanec TSK, člen mandátovej komisie TSK, komisie sociálnej pomoci a zdravotníctva TSK, starosta obce

Pruské, lekár, nezávislý

Odkaz Gavloviča si vzali k srdcu

„Jak víc v spaní se zdržuješ, nežli v bedlivosti, tedy podáváš slobodu telu k lenivosti. Telo zvykne ku bujnosti skrz dlouhé spávání, potem schopnější zůstane ku zlému páchání,“ napísal pred takmer 300 rokmi Hugolín Gavlovič.

Tento kňaz a autor pôsobil v Pruskom a v krypte tujňšieho františkánskeho kláštora je aj pochovaný. Jeho slová ani po rokoch nestratili na aktuálnosti. V ilavskom a trenčianskom okrese sa o to, aby ľudia pekné dni neprespali doma, ale strávili ich vonku, stará Miestna akčná skupina Vršatec.

Iniciatívni ľudia zo samospráv obcí, podnikatelia, občianske združenia aj jednotlivci, ktorí majú chuť urobiť niečo nielen pre seba, ale aj pre svoje okolie. Všetkých tých združuje práve Miestna akčná skupina Vršatec. Názov si požičala od dominanty širšieho regiónu, ktorej vytŕčajúce bradlá vidno takmer z každej členskej obce. MAS-ka vznikla v roku 2008, kedy sa zlúčili dva mikroregióny Vlára-Váh a Zdroje Bielych Karpát o.z. Odvtedy výsledky jej práce vidno v celom regióne pod Vršatom – či už ide o nové chodníky, lávky, cyklotrasy, krajšie verejné priestranstvá alebo kuchársku knihu s typickými jedlami spod Vršatec.

„Toto územie má vysokú prírodnú a kultúrno-historickú hodnotu, disponuje rôznymi pamiatkami ľudovej architektúry, architektonickými či národno-historickými dielami. Zachováva bohaté ľudové tradície a zvyky, ako sú fašiangy s typickou atmosférou, pochovávanie basy, stávanie mája, varenie slivkového lekváru, páranie peria, chodenie betlehemcov a mnohé ďalšie,“

hovorí Viera Benková z kancelárie MAS Vršatec.

V rámci ilavského okresu je známe Múzeum regiónu Bielych Karpát v Bohuniciach. V jeho priestoroch môžete stretnúť samotného Hugolína Gavloviča, ale aj Vojtecha Zamarovského či svätého Benedikta. Voskové figuríny s ich podobizňami boli výsledkom nadnárodnej spolupráce. Momentálne čaká združenie na udelenie štatútu MAS v novom programovom období. „Ale čo sa týka aktivít, určite nezháľame. Naplánované sú školské exkurzie z ponuky Cestovných balíčkov, ktoré sú vhodné na doplnenie výučby k predmetom dejepis, literatúra a geografia. Vyhlásili sme výtvarnú súťaž Očami detí a počas leta budeme propagovať náš región na miestnych jarmokoch aj na Agrokomplexe v Nitre. Takisto budeme organizovať populárne letné kiná vo vybraných obciach,“ uzavrela Benková. (baš)

Večná téma: Dubnica alebo Ilava?

Dve mestá vzdialené od seba len sedem kilometrov. V prvom žije takmer 26-tisíc ľudí, v druhom viac ako 5-tisíc. Mnohí sa dodnes čudujú, prečo sa práve to menšie stalo okresným sídlom. Dubnícki lokálpatrioti to vnímajú ako krivdu, Ilavčania zase ako samozrejmu vec.

Kto pochádza z ilavského okresu, určite sa stretol s otázkou, prečo je okresné mesto Ilava. Veď Dubnica nad Váhom i Nová Dubnica ju počtom obyvateľom prevyšujú. Jedna vec sú čísla, ktoré nahrávajú Dubnici nad Váhom. Druhá zase historické fakty, ktoré dávajú za pravdu skôr Ilave. „História Ilavy ako okresu siaha ďaleko do histórie – do roku 1848. Vtedy sa stredný obvod Trenčianskej župy rozdelil a vznikol okres Ilava. Neskôr sa síce rozčlenil na dve časti – dubnícku a ilavskú –, ale od roku 1872 do roku 1959 máme opäť jednotný okres Ilava. Prežil všetky režimy, vrátane Rakúsko-Uhorska a Česko-Slovenska, kým sa začlenil do okresu Považská Bystrica,“ vysvetľuje historik Miroslav Toman. Zánik okresu dokonca v

roku 1968 vyburcoval Ilavčanov k manifestácii na námestí, kde žiadali o jeho znovuoobnovenie. Keď pôjdeme ešte hlbšie do histórie a k prvým záznamom o oboch mestách, tu má zase prvenstvo Dubnica nad Váhom. „Má rádovo o sto rokov staršiu písomnú zmienku – z roku 1191 –, ale ako majetok v rámci Trenčianskeho panstva. U Ilavy je to rok 1337 a spomína sa ako mesto, mestečko vo vtedajšom význame,“ doplnil Miroslav Toman. Status mesta priniesol aj viacero výsad, napríklad jarmočnú či mýtnu, ale aj rozvoj cechov. V Ilave navyše sídlilo aj hradné panstvo, v Dubnici zase rod Ilešháziocov.

V prospech Ilavy vyznieva aj fakt, že je geografickým stredom okresu. Zrejme aj to rozhodlo v 90-tych rokoch, ktoré mesto sa stane tým okresným. „Boli veľké spory o okresnom sídle, keď sa za vlády Vladimíra Mečiara konštituovali okresy. Myslí si, že zavážili geografické aspekty – Ilava leží v srdci okresu –, ale aj dlhodobá tradícia,“ doplnil Toman. (ras)

Bradaté tisy

Najstaršie stromy ilavského okresu rastú v Pruskom. Ide o dva tisy obyčajné s obvodom kmeňa 360 a 450 centimetrov, výškou 15 metrov a vekom 650 až 700 rokov. Rastú vo farskej záhrade v obci a v roku 1978 ich vyhlásili za chránenú prírodnú pamiatku. Podľa miestnych pod ich korunami písal svoje básne františkánsky kňaz Hugolín Gavlovič. Aj preto tieto dva stromy domáci nazývajú Gavlovičove tisy. (baš)

Všetko sa pomínulo – až na kostol

Príbeh rímskokatolíckeho kostolíka svätého Jána Krstiteľa v Pominovci sa podľa odborníkov začína v druhej polovici 12. až prvej tretine 13. storočia. Dnes patrí medzi najstaršie stavebné pamiatky na Slovensku. Stojí osamelý uprostred poľa, obklopený starým cintorínom, a je jedinou pamiatkou na zaniknutú obec Pominovec.

„Pravdepodobne ju zaplavil Váh a jediné, čo zostalo, bol práve ten kostol. Podľa jednej povesti sa ľudom podarilo z vln zachrániť sedmoro oviec a založili si novú osadu – Sedmerovec,“ hovorí historický nadšenec Ján Žovinec. Pominovec sa pred rokmi verejnosti opäť pripomenul. Pri reštaurátorskom výskume tu odkryli unikátne fresky a nástenné maľby z viacerých období. Románsky kostol patrí k farnosti v Bolešove a raz do roka sa v ňom slúži svätá omša. Koncom leta sa koná ku kostolíku aj cyklistická púť, ktorá sem priláka stovky ľudí z ilavského okresu aj zo vzdialenejších regiónov. (red)

Z POŠTY

Sme radi, že na prvé číslo magazínu Trenčín región zareagovalo množstvo čitateľov. Teší nás každá inšpirácia, každý váš tip, ale aj podnety na

zlepšenie kvality i obsahu magazínu.

Positívne ohlasy prišli najmä na tipy na výlety, a to aj od mladých. Pôvodne sme si mysleli, že tlačaná forma Trenčín región zaujme tých skôr narodených. Ale mýlili sme sa. Ocenili to aj mladí, ktorí si dnes všetko zvyknú „vygoogliť“. Tu sú niektoré z vašich reakcií:

Publicista Emil Janovic z Lubiny sa v liste doručenom do redakcie potešil magazínu o cestovnom ruchu a tipom na podujatia. V zozname mu však chýbali niektoré kultúrne akcie z jeho regiónu. Na vysvetlenie: Tipy, ktoré sú v zozname každého čísla magazínu, určite nie sú všetky, ktoré sa v kraji konajú. Tých je omnoho viac, preto sa snažíme vybrať „z každého rožka troška“. Tematicky aj regionálne. Ak však máte dobrý tip na podujatie v kraji, pošlite nám ho v predstihu na redakčný e-mail.

Lukáš z Nitrianskych Sučian bol jeden z prvých, čo reagovali na nové noviny – našiel ich doma v schránke. Prekvapilo ho, keď v anketе o kraji našiel svojho známeho. Vďaka tomu sa rozhodol prelistovať a prečítať aj zvyšok strán. Aj jeho potešili najmä pozvánky a tipy na podujatia. Napriek tomu, že je tridsiatnik, o mnohých akciách sa nedozvedel z internetu, ale práve z nášho magazínu.

Mamička na materskej Andrea z obce Horňany si tiež našla čas na našu novinku. Kým jej dcérka spala, ona relaxovala pri čítaní. Pobavil ju najmä článok „Zabudnuté gate“. Obec Trebichava totiž pozná ešte z detských čias, a ako sama hovorí, čaro tejto dedinky treba zažiť. Neopísateľná atmosféra sa v nej však počas čítania opäť prebudila. Až tak, že sa s rodinkou plánujú prejsť pravou a ľavou gaťou a pozdraviť starých známych.

Pán Mário z Kálnice je dôchodca a pri listovaní Trenčín regiónu sa pristavil na dvojstrane o Čachticiach. Prekvapilo ho, že na fiktívnych filmárov, ktorí chceli nakrútiť film o Báthoryčke, sa ani po rokoch nezabudlo. Sám si na túto „aféru“ pamätá. A vraj to bolo veľké haló v šírom okolí, aj napriek tomu, že bulvár ešte neexistoval.

Dnešné menu: Ilava na tanieri

Šútelica alebo procesia

Potrebuje: 400 g kyslej kapusty, 150 g suchej fazule, 400 g údeného mäsa, 150 g zemiakov, 150 g cibule, 150 g bravčovej masti, ¼ PL mletej červenej papriky, 200 g hladkej múky, 70 g cesnaku

Kyslú kapustu dáme variť do samostatného hrnca, varíme do mäčka. V druhom hrnci varíme údené mäso s fazuľou. Keď je fazuľa mäkká, pridáme očistené a na kocky nakrájané zemiaky. Pripravíme si zápražku – na masť dáme nadrobno pokrúpanú cibuľu, opražíme, pridáme hladkú múku a červenú mletú papriku. Uvarenú kapustu pridáme k uvarenej fazuli, mäso pokrájame na kocky a pridáme zápražku. Chvilu spolu povaríme, do-

POLIEVKA

chutíme cesnakom. Na zjemnenie môžeme použiť 2 dl smotany. Podávame s chlebom.

Zemiaky by sa nemali variť spolu s kyslou kapustou, inak sa dlho varia, resp. zostanú tvrdé.

Fučka

Potrebuje: 400 g zemiakov, 200 g krúpov, 150 g masla, 400 ml kyslého mlieka, ¼ PL soli

Očistené zemiaky pokrájame, zalejeme vodou, osolíme a varíme. Keď sa zemiaky dovaria, pridáme umyté krúpy a dáme prikryté spolu variť. Potom všetko popučíme na kašu, dáme na tanier a polejeme roztopeným maslom. Podávame s kyslým mliekom.

HLAVNÉ JEDLO

Tvarohové koláče

Potrebuje: 100 g masla, 100 g práškového cukru, ¼ PL soli, ½ PL citrónovej kôry, 200 ml mlieka, 30 g droždia, 2 žltky, 500 g hladkej múky, 2 žltky (na potretie)

Tvarohová plnka: 4 žltky, 100 g práškového cukru, 1 balenie vanilkového cukru, 310 g tvarohu, 150 g pretlačených zemiakov

Maslo s práškovým cukrom dobre vymiešame. Pridáme trošku soli, postrúhanú citrónovú kôru a premiešame. Vo vlažnom mlieku rozpustíme droždie a prilejeme k vymiešanému maslu. Ďalej pridáme žltky, múku a dobre vymiešame na hladké cesto. Necháme na teplom mieste vykysnúť. Vykysnuté cesto rozdělíme na dva diely. Jeden rozvalkaný diel položíme na vymastený plech, natrieme

MÚČNIK

ho tvarohovou plnkou, založíme druhým rozvalkaným dielom a kraje dookola popritláčame. Žltky s maslom vymiešame, potrieme nimi pripravený koláč a vložíme do vyhriatej rúry piecť. Plnka: Žltky s cukrom a vanilkovým cukrom dobre vymiešame. Pridáme pretlačený tvaroh, v šupke uvarené a očistené pretlačené zemiaky a dobre spolu vymiešame.

Kam v našom kraji?

JÚL - AUGUST 2016

1.7.2016

The Beatles Revival

Veľká sála KC Bojnice, viac info: <https://www.ajdnes.sk/the-beatles-revival/bojnice/56294>

Vítanie prázdnin

Zoologická záhrada Bojnice, viac info: <http://www.zoobojnice.sk/>

2.7.2016

Novácka päťstovka 2016

Preteky v rýchlostnej kanoistike na 500- a 200-metrovej trati pre vekové kategórie od 13 rokov a 2000-metrovej trati pre vekové kategórie do 12 rokov.

Nováky, viac info: www.krknovaky.sk/novacka-patstovka/

Hurá prázdniny – Cestou necestou

Hravé popoludnie pre deti a mládež plné súťaží a hier

OC Laugaricio, Trenčín, viac info: <http://www.visittrencin.sk/podujatie/hur-pr-zdniny-cestou-necestou>

Pivný fest

Námestie svornosti Čereňany, viac info: www.cerenany.sk

Festival dychových hudieb

Festival spojený s jarmokom ľudových remesiel Námestie SNP Lehota pod Vtáčnikom, viac info: www.lehotapodvtacnikom.sk

2.-3.7.2016

NON- STOP basketbal

25. ročník 24-hodinového nonstop basketbalu Školské ihrisko, Nedožery-Brezany, viac info:

www.nedožery-brezany.sk

3.7.2016

Súťaž o zlatú prilbu

DHZ Lúky, viac info: www.obecluky.sk

Cyrlometodské hodové slávnosti obce Dohňany

Obec Dohňany, viac info: www.dohnany.sk

Hodové slávnosti, Cyrlometodské dni

Kultúrno-spoločenské podujatie, obec Mojtín, viac info: www.obecmojtin.sk, www.pospb.sk

15. - 17.7.2016

Beckovské slávnosti

Hrad Beckov sa v polovičke júla opäť vráti niekoľko storočí do minulosti. Organizátori totiž pripravili 17. ročník kultových Beckovských slávností. Tradičnou súčasťou podujatia je súťaž v hode vidlami Vidlomet, ale aj remeselnícky jarmok, dobová kuchyňa, diskusie a ďalšie akcie pre všetky vekové kategórie. Na svoje si prídu aj tí najmenší nadšenci histórie. Práve pre nich bude nachystané nafukovacie kráľovstvo s nafukovacím hradom, trampolínami a šmyľavkou. Chýbať nebude ani hudobný program. „V Beckove sa už pravidelne objavujú tie najlepšie kapely a interpreti z domácej scény. V blízkosti hviezd hudobného neba sa ocitnete aj toto leto. HEX, Iné Kafe, Čechomor, Katka Knechtová sú zárukou kvalitnej hudby a zábavy,“ doplnil za organizátorov Mário Estergájoš. Celé podujatie ukončí vystúpenie Cigánskych diablov v nedeľu popoludní. www.beckovskeslavnosti.sk

4.7.2016

Spomienková slávnosť na počesť sv. Cyrila a Metoda

Súsošie sv. Cyrila a Metoda Prievidza, viac info: www.kasspd.sk

7.-9.7.2016

Festival Pohoda

Letisko, Trenčín, viac info: www.pohodafestival.sk

9.7.2016

Festival stredovekých chutí

Ukážka stredovekých jedál z viacerých dobových kuchýň na Trenčianskom hrade, organizátor: Trenčianske múzeum, viac info: www.muzeumtn.sk

9.-17.7.2016

20. výtvarné spektrum Trenčianskeho kraja

Výstava z postupovej súťaže neprofesionálnej výtvarnej tvorby, výstavné priestory kasární v areáli Trenčianskeho hradu, organizátor: Trenčianske osvetové stredisko (TNOS), spoluorganizátor: Trenčianske múzeum v Trenčine, viac info: <http://www.visittrencin.sk/podujatie/20-v-tvarn-spektrum-tren-ianskeho-kraja>

1.7.2016

O trencianskom hradnom šašovi

Letné prázdniny odštartuje v Mestskom parku v Trenčíne nočný príbeh hradného šaša Porra (21.00 hod). Po vodníkovi Valentínovi a bubeníkovi Štefanovi ide o ďalšiu legendu, ktorú budete môcť sledovať priamo v uliciach krajského mesta. Posledné dva roky pritiahlo open air podujatie Príbehy z Trenčína do centra obrovské množstvo ľudí a je viac než isté, že tento rok to nebude inak. Ústredným motívom bude tentoraz šašova láska k cigánskej akrobatke Jolane. Ich príbeh sa začne pri altánku v mestskom parku. Na 11 javiskách predvedú svoj talent profesionálni aj amatérski umelci – diváci uvidia cigánske tance, dobovú poľovačku aj obľúbené ohňové efekty. Legenda o hradnom šašovi vychádza aj v knižnej podobe – autorom knižky je Vlado Kulišek, ilustráciami ju doplnil Jozef Vydárnák.

10.7.2016**Regionálny festival dychových hudieb**Organizátori: obec Ostratice, RKC v Prievidzi, viac info: www.rkcpd.sk**12.7.2016****Adamfest**

Pivný festival organizovaný na biofarme, ktorého cieľom je prezentácia malých slovenských pivovarov a ochutnávka rôznych gastronomických špecialít.

Agropenzión Adam, Podkylava, viac info: www.penzion-adam.sk**16.7.2016****ORA ET ARS SKALKKA**Slávnostná vernisáž za účasti autorov a kultúrny program, 9. ročník medzinárodného výtvarno-literárneho sympózia na najstaršom pútnickom mieste na Slovensku – Skalka pri Trenčíne, kláštor na Veľkej Skalke, viac info: http://www.tnos.sk/podujatia/ora-et-ars-skalkka-2016.html?page_id=8321**17.7.2016****Marikovské folklórne slávnosti**Obec Horná Mariková, viac info: www.obechor-namarikova.estranky.sk, www.pospb.sk**20.-24.7.2016****Trenčianske hradné a historické slávnosti**Trenčiansky hrad, viac info: www.hradneslav-nosti.sk**22.-23.7.2016****OPEN JAZZ FEST 2016**9. ročník open air jazzového festivalu, rekreačný areál Zelená voda, Nové Mesto nad Váhom, viac info: <http://www.openjazzfest.sk/sk>**Žákovic Open**Medzinárodný hudobný festival, Trenčianske Bohuslavice, viac info: www.zakovicopen.sk**23.7.2016****Burza starožitností a gazdovské trhy**Expo Center, Trenčín, viac info: www.expocenter.sk**28.7.2016****Literárne Blues(nenie)/Cooltajner/**Prezentácia amatérskych básnikov a prozaikov v Cooltajneri, organizátor: Považská knižnica v Považskej Bystrici, viac info: www.kniznicapb.sk**31.7.2016****Slávnosti bratov Čechov a Slovákov na Javorine**

Posledná júlová nedeľa bude na Veľkej Javorine patriť Slávnostiam bratstva Čechov a Slovákov. Najvyšší vrch Bielych Karpát je symbolickým miestom stretávania sa oboch národov už viac ako sto rokov. „Táto tradícia vznikla za čias štúrovcov. Po istom čase sa obnovila a spropagovala. Dnes je to také upevnenie rodinných a priateľských pút v zmysle, že aj keď sme sa ako národy rozdelili, vieme spolu žiť, pomáhať si aj spolupracovať,“ povedal starosta obce Lubina a člen prípravného výboru Martin Beňatinský. Slávnostiam bude 30. júla predchádzať hviezdicový bicyklový výstup Javorina Tour, poobede tu bude cyklopretek s približne 200 účastníkmi zo Slovenska a z Čiech. Nedeľný program sa začne položením vencov k pamätníku vzájomnosti. Nasledovať bude hudobný program, v ktorom sa predstavia dychové a folklórne súbory z česko-slovenského pomedzia. „Budú dve pódia – na tom väčšom vystúpia dychovky, folklórne kapely, teda bude zamerané viac na domácu nótu. Na menšom to bude zase taká všehochuť,“ doplnil Beňatinský.

29.7.-4.9.2016**Black and White or Die!**Výstava trojice autorov Peter Cvik, Andrea Kopecká, Ján Hřčka, Galéria M. A. Bazovského, viac info: www.gmab.sk**Dominik Monček**Výstava sochára Dominika Mončeka, Galéria M. A. Bazovského, viac info: www.gmab.sk**30.7.2016****Cigel'ská kosa**Súťaž v ručnom kosení trávy, obec Cigeľ, viac info: www.cigel.sk**Memoriál Ladislava Adamusa**Festival dychových hudieb, Ihrisko TJ Veľké Uherce, viac info: www.velkeuherce.sk**1.-6.8.2016****HST – Letné astronomické bádanie**Letný astronomický tábor, Hvezdáreň v Partizánskom, viac info: www.hvezdaren.sk**2.8.-2.9.2016****VATU – výstava amatérskych tvorcov**Karpaty Art Gallery Handlová, viac info: www.karpatyartgallery.sk**5.8.-7.8.2016****Dni regionálnej kultúry – 49. Gavlovičovo Pruské**Obec Pruské, viac info: www.pospb.sk**6.8.2016****Kaniansky „bicigel“**Preteky na horských bicykloch spojené s kultúrnym programom, areál pri priehrade Kanianka, viac info: www.dkkanianka.sk**Ludový jarmok Pod vrbičkami**

Deň strávený v príjemnom prostredí veselých ľudí, ľudových remesiel a tradícií.

areál Pod vrbičkami v Nedožeroch-Brezanoch

10.8.2016**Deň bielych ruží**Spomienka na obete banského nešťastia, Ul. 29. augusta, Handlová, viac info: www.handlova.sk**12.-14.8.2016****Supernoc na zámku – Slávnosti života**Podujatie v netradičnom muzikálovom spracovaní, SNM – Múzeum Bojnice, viac info: www.bojnicecastle.sk**13.8.2016****Nová Fun rádio Dohoda – Bojnice**Plážové kúpalisko, Bojnice, viac info: <http://www.funradio.sk/dohoda/program/>**Augustový divadelný večer**Park M. R. Štefánika Partizánske, organizátor: Mestská umelecká agentúra Partizánske, viac info: www.muap.sk**13.-14.8.2016****Jazdecké hry**Koliba, Papradno, viac info: www.penziongrunt.sk**14.8.2016****Soirée s operetou na Trenčianskom hrade**Spojenie kultúrneho zážitku s rodinnou pohodou. Organizátori: KOCR Trenčín región, Trenčianske múzeum v Trenčíne, Metropolitný orchester Bratislava, viac info: www.trencinregion.sk

19.-20.8.2016**Bartolomejský jarmok**Ilava, viac info: www.ilava.sk**20.8.2016****Oslavy SNP v Partizánskom**Oslavy spojené s ukázkami historických bojov, Námestie SNP Partizánske, viac info: www.partizanske.sk**21.8.2016****Helenské hodové slávnosti**PX Centrum, Považská Bystrica, viac info: www.pxcentrumpb.sk**Letné slávnosti rudnianskej a belianskej doliny – folklórny festival**Organizátor: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, viac info: www.rkcpd.sk**26.8.2016****Vatra SNP**Obec Čereňany, viac info: www.cerenany.sk**21.8.2016****16. Tradičné Lednické dožinkové slávnosti**

Dožinkami ukončili naši predkovia žatvu na poliach. Tie lednické patria ešte aj dnes medzi úspešné a vyhľadávané podujatia. Jedinečná atmosféra priťahuje do obce nielen domácich, ale aj zahraničných návštevníkov, a to najmä z Moravy. „Slávnosti ponúkajú bohatý kultúrny program, v ktorom dominuje krojovaný sprievod obcou so žatevným vencom, sedliacka jazda na vyzdobených konských záprahoch, staré žatevné mechanizmy, Ledničania v pôvodných pracovných i slávnostných krojových odevoch, folklórne skupiny, súbory a dychovky,“ vymenúva riaditeľka POS Daniela Čižmárová. Sviatočná furmanka sa začne o 13.30 pri miestnej základnej škole. Po slávnostnom posvätení dožinkového venca v kostole sv. Jána Nepomuckého ho miestna folklórna skupina Ledničanka odovzdá v amfiteátri starostovi obce. Nasledovať budú folklórne vystúpenia aj ľudová veselica. Návštevníci si budú môcť v rámci sprievodných podujatí pozrieť prácu ľudových remeselníkov či navštíviť Lednický hrad. Z verejných zdrojov podujatie podporil Fond na podporu umenia.

13.8.2016**Dychovky pod Vtáčnikom**

Myšlienka zorganizovať festival dychových hudieb vznikla ešte v roku 2008. O rok neskôr sa podarilo za podpory dvoch obcí Bystričany a Kamenec pod Vtáčnikom, Regionálneho kultúrneho centra v Prievidzi a DH Vtáčnik zorganizovať prvý ročník tohto podujatia. Časom si našlo svojich verných fanúšikov, ktorí obľubujú dychové hudby zo Slovenska a z Moravy. Priemerná návštevnosť festivalu je dnes 500 až 600 ľudí. „Prvé ročníky festivalu dychových hudieb mali priaznivé ohlasy u publika staršej i mladšej vekovej kategórie, čo poukazuje na záujem o tento typ koncertno-zábavnej hudby v danej lokalite Slovenska. Naším hlavným zámerom je, aby sa festival stal významným príspevkom ku kultúrnemu daniu na Slovensku a impulzom pre ďalší kultúrny rozvoj obcí a celého hornonitrianskeho regiónu,“ povedal za organizátorov Lukáš Kollár. Začiatok festivalu je v Kamenci pod Vtáčnikom o 16.00, po vystúpení jednotlivých kapiel bude v malom amfiteátri pokračovať ľudová zábava.

foto: www.kamenc.sk**26.-27.8.2016****Oslavy výročia SNP**Areal pri priehrade Kanianka, organizátor: Dom kultúry Kanianka a obec Kanianka, viac info: www.kanianka.sk**27.8.2016****Vatry na počesť 72. výročia SNP v obciach Bystričany a Cigel'**Viac info: www.bysticany.sk, www.cigel.sk**28.8.2016****Stretnutie Moravanov a Slovákov**Obec Červený Kameň, viac info: www.cervenykamen.sk**Kultúrne leto (promenádný koncert)**Organizátor: Mestská umelecká agentúra Partizánske, Námestie SNP Partizánske, viac info: www.muap.sk**29.8.2016****Vatry na počesť 72. výročia SNP v obciach Kamenec pod Vtáčnikom, Nitrianske Sučany, Nitra**Viac info: www.kamenc.sk, www.nitrianskesucany.sk, www.nitrica.sk**20.8.2016****Oslavy SNP s ukázkami historických bojov**

Oslavy Slovenského národného povstania budú na Námestí SNP v Partizánskom spojené s ukázkou historických bojov. Podujatie sa začne o 9.00 promenádnou hudbou, neskôr príde na rad slávnostný akt s príhovormi a kladením vencov. Zlatým klincom augustového podujatia budú podľa primátora mesta Jozefa Božika práve dobové ukážky bojov na Námestí SNP. „Spojené budú s výkladom bojov, ktoré prebiehali počas SNP. Táto časť je obľúbená najmä u detí, ktoré vidia v akcii vojenskú techniku a zároveň sa im priblíži, čo sa dialo aj na území mesta počas SNP,“ informoval. Odkaz tejto historickej udalosti spreď niekoľkých desaťročí pripomína aj samotný názov mesta. Pôvodne sa volalo Baťovany ako výraz uznania za účasť obyvateľov v SNP a 9. februára 1949 sa premenovalo na Partizánske.

Krížovka

V krížovke je ukryté príslovie

Autor: Juraj Mitošinka	plač (bás.)	zahníval	netreba	orať úhor	Pomôcky: keta, kvit, UMa, čip, parména	pálenka (hovor.)	značka pre ounce troy	požívaj tekutinu	ktorá stratila vedomie	dóverujete	Pomôcky: koma, ne- ral, alait, rinolit	kmotor (kovor.)	znak rodu	3. časť tajničky	mákký nerast
					poľovný pes						lososovitá ryba				
					lepením zhotov						dravý vták				
4. časť tajničky											skratka súhvezdia Veľký voz				
								ľud. hud. nástroj							
nosový kamienok (lek.)								1. časť tajničky							
							podnebie						jodid draselný		
ružové víno							druh zimných jablík						staršie muž.meno		
Pomôcky: kuča, kla- ret, tanan, popart	pooble- pujeme	integrova- ný obvod smer výtv. umenia				básnik (kniž.) čašník (hovor.)						skratka rotného babisko (expr.)			
omámiť alkoholom											značka berýlia ihličnatá drevena			priraďova- cia spojka	izomér citrálu
kame- ňolom				malé perá chatrč (pejor.)						objemová jednotka v Thajsku zajko					
skratka európske- ho pohára										zuby (expr.) vlastnil					
týkajúce sa paluby								znalec, odborník značka neodýmu							
2. časť tajničky															
Etela (dom.)											sovár				
					jedno- duchý nástroj na oranie										

NAJBLIŽŠIE ČÍSLO
prinesie

Tajná misia

začínáme seriál o kúpeľníctve

foto: archív redakcie

Po stopách bryndze

poznáme originálny recept aj rodný list

Otestujte si vedomosti o ilavskom okrese

1/ Na cintoríne v Klobošiciach, v mestskej časti Ilavy, stojí od roku 1892 hrobka niekdajšieho ministra železníc za vlády Rakúsko-Uhorska. Kto to bol?

- a/ Matej Bell
b/ Gábor Baross
c/ Anton Bagin

2/ Ktoré hrady sa nachádzajú na území ilavského okresu?

- a/ Košeca, Ilavský, Vršatec
b/ Ilavský, Košeca, Lednica, Vršatec
c/ Ilavský, Vršatec

3/ Kde nepôsobil kňaz a spisovateľ Hugo-
lín Gavlovič?

- a/ Horovce
b/ Borčice
c/ Pruské

4/ Skvelí slovenskí hokejisti Tomáš Tatar, Tomáš Kopecký, Richard a Rastislav Pavlikovskí a Pavol Demitra sa narodili v rovnakom meste, v ktorom?

- a/ Dubnica n./V.
b/ Nová Dubnica
c/ Ilava

5/ Kde sa nachádza jediná stredná škola na Slovensku so zameraním na poľnohospodárstvo a potravinárstvo?

- a/ Košeca
b/ Pruské
c/ Červený Kameň

SPRÁVNE ODPOVEDE: 1/b, 2/a, 3/b, 4/a, 5/b

Trenčín región, dvojmesačník, júl – august 2016, číslo: 2, ročník I., vyšlo:

30.6.2016. **Vydáva:** Trenčín región - krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR), adresa: Trenčín región - krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: P.O.BOX 71, 911 01

Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Frývaldská, Jana Paulínyová, Angelika Sekelová. **Redakcia:** Radovan Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** - email: redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk.

Náklad: 105 000 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942.

Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla II/I: 23. júna 2016, najbližšie číslo vyjde 2. septembra 2016.

Hrad Sivý Kameň na čiernej lávovej skale

Strmá, kľukatá cesta stúpa zo širokej kotliny Horného Ponitria na severozápadný okraj pohoria Vtáčnik. Vchádzame do obce Podhradie a nad ňou na osamelom skalnom brale vidieť pozostatky hradu Sivý Kameň.

Postavili ho v prvej polovici 14. storočia ako kráľovský hrad, neskôr mal viacerých majiteľov a v roku 1524 vyhorel. Po obnove sa stal terčom záujmu vojsk stavovských povstania Betlena a neskôr Františka II. Rákociho.

Strmá andezitová homoľa s ruínami hradu je národnou kultúrnou pamiatkou a jej vyhlásenie dalo impulz na zmenu v náhlade na toto územie. Obec v rozpočte nedokázala nájsť dostatok prostriedkov na sanáciu Sivého Kameňa, po počiatkových prácach v rámci aktivačných prác, ktoré spočívali v statickom zabezpečení najohrozenejších objektov a kosbe, prenajala hradné bralo

Občianskemu združeniu Úhol' na 5 rokov.

„Hrad utrpel veľké rany vo vojnovnej vrave, ktorá sa začala už počas tureckých vojen, napadli ho lúpeživí rytieri Podmanickovci, ale najhoršie boli stavovské vojny. Ďalšou ranou bola skutočnosť, že sa ruina stala zdrojom stavebného materiálu pre obyvateľov okolitých obcí. A aby to nebolo všetko, pod jeho dnešný stav sa podpísala aj banská činnosť na tomto území,“ povzdychla si predsedníčka o. z. Úhol' Dominika Andreánska. Pre zaujímavosť názov združenia tvorí skratku hesla Úmysel História Obyčajným Ľuďom... zachovať, pripomínať, zveľaďovať.

„Na hrade sme vykonali archeologický výskum, ktorého výsledky sme prezentovali formou výstavy v obci. Nachádzajú sa tam stále zasypané priestory a zrejme v nich bude veľa cenného historického materiálu,“ teší sa mladá predsedníčka, ktorá je

archeologickou Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi, ktoré sa výrazne podieľa na odborných prácach.

Cieľom občianskeho združenia ÚHOL je, podľa jej slov, pokračujúca úctivá a pokorná obnova sivokamenských hradných ruín a postupné zatraktívňovanie jeho skromných zvyškov.

Studnicou vedomostí o hrade a okolí je hostinský Miroslav Bobok. Ani na chvíľu nezaváhal pri otázke, či sa zachovali nejaké povesti o hrade.

„Prvá hovorí o jedinej dcére hradného pána Júlii, čo sa zamilovala do syna majiteľa susedného hradu Blažej. Rodičia vzťah podporovali, ale Blažej odišiel do vojny proti Turkom. V boji zachránil život kráľa Žigmunda, ktorý si ho oblúbil a zbral so sebou do Budína. Tam sa stal objektom záujmu kráľovnej Barbory, ktorej podľahol. Júlia ho márne čakala, až keď sa ho Barbora nasýtla a nahradila novým milencom, uvedomil si, čo spravil. Napísal list, kde sa priznal k svojmu zlyhaniu a žiadal svoju milú, aby naňho zabudla. Zronená Júlia vstúpila do kláštora a Blažej v ďalšom boji proti Turkom našiel svoj hrob.“

Druhá povesť hovorí o veliteľovi vojska Jančekovi a dezertérovi, čo rabovali kraj. Janček bol skúsený vojak a jeho skupina si trúfla aj na Sivý Kameň. Obrancovia ich odrazili a niekoľkých zajali. Majiteľ hradu ich dal popraviť. Jeho dcéra, krásna Uliša, sa pred vykonaním rozsudku pozerala na odsúdencov. Utekala za otcom a žiadala milosť pre Jančeka. Spoznala ho, lebo ako chlapec jej zachránil život pred tureckými vojakmi. Otec mu udelil milosť. Mladí ľudia boli spolu do rána, a keď sa Uliša zobudila, Janček bol preč. Skočila na najrýchlejšieho koňa a cválala za ním. Videla ho sedieť na koni na vysokej skale. Keď ju zbadal, bál sa, aby nespadať zo skaly, a išiel jej naproti. Pritom zabudol, že sám je nad priepasťou, a zrútil sa dolu. Uliša mu bola verná do smrti, nikdy sa nevydala a skalu nazvala Jančekomou.

„Je to úžasné miesto, strmé bralo, vysoko sa týčiace nad terénom. Je tu krásny výhľad na krajinu od Partizánskeho po Prievidzu, na okolité hory, pozostatky lávových vyvrelín. Lutujem, že sa nezachoval hrad v lepšom stave, ale podľa informačnej tabule sa s tým začalo niečo robiť, tak držím týmto nadšencom palce,“ vychrlila na nás 60-ročná turistka Anna z Trenčína.

Obec Podhradie je najvyššie položenou obcou na Hornej Nitre. Má krásne okolie ponúkajúce oddych, regeneráciu síl. A nad obcou tróni hradný kopec, ktorý je úžasný a nikde na Slovensku nemá obdobu.

Leo Kužela